

beneficium, possideat triennio, non iuuatur hac regula, nisi Episcopus ratam habuerit illam resignationem, & collationem, quia fuit nulla defectu potestatis, & admodum. Et e. quod in dubijs, de renunciat. Sic Rebuff. de pacific. possess. num. 311.

10 Sexto infertur, quod si titulus coloratus reducatur ad non titulum, non suffragatur hac regula. v. g. si possessor triennalis pro colore suae possessionis alleget titulum sibi quaesitum per renunciationem alterius, quam tamen esse inuaidam probatur. Sic re late disputata tenet Gomez quae. 18. dicens sic decidisse Rotam. Idem Rebuff. num. 290.

11 Septimo infertur, quod si quis permutauit beneficium suum cum alio, quod post triennium euictum est, licet is, qui dedit non suum beneficium, possederit pacifice triennio beneficium alterius, non iuuatur hac regula. Et idem est, licet hic possessor cum alio permutauerit, qui etiam pacifice triennio possedit. Sed non obstante hac triennali possessione, potest alter liberè reuerti ad suum primum beneficium, euicto beneficio, quod ei est datum, iuxta cap. si beneficia, de proband. in 6. Ratio, quia Episcopus, qui confert huic beneficium, intendit sibi conferre hoc beneficium loco dimissi; sed hic nihil dimittit, cum non habeat ius: ergo etiam nihil consequitur, quia Episcopus non contulit simpliciter, sed ex causa permutationis. Item, quia resolutio iure ditoris, resolutio ius acceptoris, l. lex de ueligi. ff. de pignor. & facit l. empti alio. C. de uisib. ubi emptor non impeditur agere, licet post longa tempora res sit euicta: ergo sic non impeditur agere permutans elapso triennio, quia neutri permutantium ius acquiritur, nisi quilibet ipsorum ius habuerit in beneficio sic resignato. Sic Rebuff. num. 290.

12 Secundò dico quod licet multi dicant dari titulum coloratum per solam electionem, quos refert Gomez infra. Ad dicendum est, quod si fiat electio ab eo, qui potest confirmare, datur titulus coloratus; quia datur plenum ius in re: si uero ab eo, qui confirmare nequit, non, quia tantum datur ius ad rem. Sic Gomez quae. 35. alios refertens.

13 Tertio dico, quod hic titulus coloratus ad effectum huius regulae necessariò debet esse toto illo triennio possessionis: unde si biennio absque titulo colorato possedit, & in tertio anno superuenit titulus coloratus, non fiat est, sed incipiet hoc triennium ab eo tempore tituli colorati. Sic Cosmas pragmat. sanctio. de pacific. possess. verbo coloratum. Rebuff. n. 34. Gomez quae. 45. addit Cosmas, quod quando superuenit titulus coloratus, non requiritur nona possessio.

14 Quarto dico, possessorem triennalem ad petitionem partis non teneri ostendere, nec probare titulum esse coloratum; sed actor tenetur probare contra eum: vt docent Compostell. & Archid. quos refert, & sequitur Gomez q. 43. at uero ad requisitionem iudicis bene tenetur possessor titulum ostendere, & probare. Sic Panormitan. cap. cum nostris, sine, de concess. proband. Archid. & Gomez ibidem. Cosmas pragmat. sanctio. titul. de pacific. possess. verbo coloratum, & reddit rationem Gomez, quia quoad superiorem inquirentem de titulo nil impedit triennalis possessio: vt tradit Felin. cap. licet Helib. de simonia, & cap. illud, de

presumpt. Idem Couarr. alios referens, regula possess. for. 2. part. §. 10. n. 10. contra Rebuffum num. 20.

Quinto dico, quod quando non est expressus uerus valor beneficii in impetratione, licet collatio sit nulla, at si possessor pacificè possedit triennio, iuuatur hac regula, quia non est de casibus exceptis. Sic Gomez quae. 51. dicens sic decidisse Rotam.

Sexto dico, quod impetrans beneficium uiuentis, si eo uiuente possideat quocumque tempore, non iuuatur hac regula, dum alter uiuit, quia caret omnino titulo, ac si eo mortuo possideat triennio pacificè, licet non dicatur habere titulum coloratum quo ad alios iuris effectus: at dicitur quo ad huius regulae effectum habere, & sic ea iuuabitur. Hoc est contra Rebuffum de pacific. possess. num. 260. ubi dicit non iuuari hoc decreto, nisi post mortem de nouo impetrarit exprimendo vitium, & post triennio possederit. Sed nostrum dictum est uerius, & illud tenet Gomez quae. 44.

At dubium est, an quando titulus est inuidus defectu habilitatis recipientis beneficium, vt quia erat illegitimus, vel alias irregularis, excommunicatus, &c. sit titulus coloratus ad effectum huius regulae. Quidam enim negant, & sic dicunt posse molestari post triennium. Ratio, quia possessio longi temporis non habilitat incapacem, cap. causam, & cap. accedentes, ubi Panor. & Felin. de prescript. Nec obstat quod regula de triennali, tantum duos casus excipiat, & sic in alijs uideatur manere firma regula; quia casus excepti etiam cum dictione taxatiua, recipiunt extensionem ad alios casus similes. Quis enim diceret, non consuetum, bigamum, coniugatum, possidentem triennium beneficium, iuuari hac regula: & tamen non sunt de casibus exceptis. Ergo regula recipit extensionem ad casus similes exceptis, at quoties possidens est inhabilis ad beneficium, est casus similis exceptis, ideo enim excipiuntur uolentus, & simoniacus, quia sunt inhabiles; ergo. Sic Rebuff. Boerium referens, de pacific. possess. n. 162. per plures numeros. Et solutionem postam ad regulam Cancellariae ponit idem Rebuffus num. 225. pro hac etiam sententia uidetur esse Cosmas pragmat. sanctio. titul. de pacific. possess. verbo, quicumque, ubi dicit intelligi, quando recipiens est habilis, & refert Felinum.

Hinc infert Rebuffus a num. 174. vsque ad 184. possidentem beneficium ante aetatem iure requisitam ad ipsum, non iuuari hac regula, quia est inhabilis ad illud.

Secundò infert Rebuff. n. 185. furiosos, & ceteros, qui curatorum ope iuuantur, non iuuari hac regula, quia sunt inhabiles; & num. 191. vsque ad 197. inclusiue, dicit idem de ordinato à non suo Episcopo, quia non debet gaudere privilegio tonsurae. Et de eo, qui ordinem intravit, quia est irregularis, vel extra tempora, vel per saltum, vel ante aetatem legitimam ordinatus est, vel plures ordines recepit eodem die; quia hi omnes sunt suspensi, & n. 201. vsque ad 204. dicit idem de irritito crimine laesae maiestatis, & de fortiligo, quia haeretico comparatur, & de sacrilego, & bannito; & n. 204. vsque ad 208. dicit idem de falsario licetiarum Apostolicarum, quia est excommunicatus, & de quocumque excommunicato, & suspensio, & apostata, & n. 210. dicit idem de homicida, quia est irregularis

irregularis; & num. 225. dicit idem de illegitimo; & num. 226. de quocumque irregulari; & n. 260. dicit idem de eo, qui interdictionem non seruauit, quia est irregularis; & num. 208. dicit idem de sodomita, quia est peccatum homicidio grauius; & n. 209. dicit idem de publico concubinario, qui per iudicem monitus, vt dimitteret concubinam, non dimisit; & n. 212. dicit idem de detento morbo epileptico, & n. 213. de omnino illiterato dicit idem, & num. 216. dicit idem de extero; ubi est statutum, vt ad beneficia tantum naturales admittantur, & num. 218. & 221. dicit idem de periuro, quando esset per sententiam condemnatus, & declaratus periurus; & num. 227. dicit idem de usurario publico, quia est infamis.

At dicendum est, omnes eos habere titulum coloratum ad effectum huius regulae, qui in ea non excipiuntur, scilicet qui non habent titulum per simoniam, & per uolentiam: nec habent beneficium reseruatum reservatione in corpore iuris clausa. Et quando de pluribus alijs dicunt Doctores non habere titulum coloratum, intelligendi sunt quoad alios iuris communis effectus, secus quoad effectum huius regulae. Ratio, quia cum hac regula tantum excipiat hos tres casus, in reliquis manet firma l. nam quod liquida. ff. de penu legat. Sic tenet Philippus Probus addit. ad Cosmam pragmat. sanctio. tit. de pacific. possess. super uerbum, molestari, glossa 3. ubi haec uerba dicit, quoad regulam de triennali, omnis ille dicitur habere titulum coloratum, qui non excluditur in regula: & soli illi, qui in regula excluduntur, dicuntur habere titulos discoloratos, licet aliud sit, quoad effectus iuris communis; & Ludouicus Gomez regula de triennali, quae. 26. §. quibus non obstantibus, ubi haec uerba dicit, vt triennalis possessio locum habeat, fat est titulus ex alio capite, quam ex defectu potestatis conferentis inualidus; illa enim infirmitas sanatur, & adiuuatur per triennalem possessionem: & dicit ita seruare quotidie Rotam sine aliqua dubitatione. Et eadem quae. §. sed breuiter, haec dicit, regula haec requirit capacitatem personae recipientis titulum, vt quod non sit merè laicus, vel ludaeus, aut femina simplex: & habilitatem in conferente titulum, & licet titulus quacumque alia ratione inualidus fuerit, fat esse ad regulam hanc; & quae. 27. haec dicit, regula posita à Panor. Immola, & alijs, de titulo colorato procedit quoad effectus iuris communis, at quoad effectus huius regulae tantum illi dicuntur non habere coloratum titulum, qui excluduntur in regula, scilicet in tribus casibus in ea exceptis. Et q. 10. dicit ad Rebuff. rationem, nempe, quod regula debet extendi ad casus similes. Primo, non esse similes casus simoniae superat omnes alios: vt dicitur cap. 2. a. de simonia, & casus intrusionis in beneficium reseruatum, est etiam multò odiosus. Item secundo respondet, id habere uerum, quando statutum, vel regula cõtinet materiam iuris communis: secus quando disponit contra, vel praeter ius, quia tunc casus excepti non extenduntur ad similes: vt bene Panor. cap. ad audientiam, notab. 1. de cler. non resid. at haec regula est contra ius, vel saltem praeter, in quantum inducit praescriptionem triennalem in beneficijs: eandem sententiam tenet Patritius eorum. 4. consil. 96. n. 2. ubi haec dicit: Veritas est, quod patiens quencumque defectum, excepta duobus in regula de triennali expressis, iuuatur ista

regula. Pro eadem sententia est Nauar. cap. si quando de rescript. et nuero, excepti. 10. n. 9. ubi reprobandus Rebuffum dicitem excommunicatum, qui tempore excommunicationis recepit beneficium, non gaudere privilegio regulae de triennali, dicit, quod licet istis excommunicatis careat titulo colorato, quoad alios iuris communis effectus, non tamen caret, quoad effectum illius regulae, per ea, quae dicit Ludouicus Gomez, quae. 27. & 28. super illa regula. Haec Nauar. ibi, ubi clarè se remittit ad doctrinam Gomezij in hac re; & sic illam approbat, & expresse in excommunicato, qui est inhabilis, & sic exclusus, iuxta doctrinam Rebuffi tenet procedere.

Aduerte tamen, quod si coniugatus, vel merè laicus, vel bigamus recipiat beneficium, & possideat triennio, non iuuatur hac regula. Ratio, quia licet non excipiatur hi in regula, at regula loquitur de capacibus beneficij Ecclesiastici; hi uero sunt omnino incapaces, in cuius signum nec accipere possunt beneficium, & si antea acceptant, nempe ante matrimonium, vel bigamiam, eo ipso perditur, quia sunt incapaces acquirendi, & retinendi excommunicatus, vel irregularis non est omnino incapax. Et sic licet non possit tempore excommunicationis obtinere beneficium, vel tempore irregularitatis, potest tamen obtinere antea retinere. Et sic tanquam rem notam tenet Rebuffus num. 225. 186. 188. 193. & hoc est, quod dicit Gomez quae. 26. §. sed breuiter, quod haec regula requirit habilitatem in recipiente, vt quod non sit laicus, &c.

Item haeretico acceptans beneficium, & possidens triennio, non iuuatur hac regula, quia in hunc non cadit uera possessio. Item quia ob id repellitur simoniacus, quia reputatur, vt haeretico: ergo à fortiori haeretico. Sic Rebuffus num. 195. Gomez quae. 52.

At uero alij excommunicati non repelluntur ab hac regula, vt ex Nauar. adduxi supra, & colligitur ex Gomez, & Philippo Probo, siquidem dicunt, omnes gaudere privilegio illius regulae, demptis tribus casibus in ea exceptis.

Hinc infertur primò contra Rebuffum supra, illegitimum obtinentem beneficium, & possidentem triennio iuuari hac regula; quia non est de casibus exceptis in ea. Sic Gomez quae. 2. Patritius uolum. 4. consil. 96. n. 2. & idem dicendum est de quolibet alio irregulari, cum non excipiatur in regula. Et quia hi auctores, vt dixi, uiuent saliter docent prodesse regulam hanc omnibus, demptis tribus casibus in regula exceptis. Gomez quae. 12. sine, dicit idem de homicida, & periuro.

Secundò infertur, quod si beneficium aliquod quod ex iudicatione conferendum est promotum ad talem gradum, vel habenti aliam qualitatem, detur carenti illa, & ille triennio pacificè possideat, iuuatur hac regula. Sic Rebuffus num. 83.

Tertio infertur, quod si secularis absque dispensatione possideat beneficium regulare triennio pacificè, vel è contra regularis regulare triennium iuuatur hac regula. Nec obstat cap. cum de beneficio, de prob. in 6. ubi habetur non esse solitum beneficium seculari regi per regulares, vel contra, nisi fuerit sic possessum per 40. annos. Tum quia haec regula Cancellariae est nouior, tum etiam, quia sensus est non praescribi nisi 40. annis, vt auctoratur natura beneficij, vt scilicet regulare iam sit secularis, & possit deinceps secularibus dari, secus

vt possessor ille triennij possit retinere. Sic Rebuffus *num. 139. & 259.*

27 Quartò infertur, quòd recipiens beneficium ante legitimam ætatem ad ipsum requisitam, vt minor recipiens curatum, si triennio pacificè possideat, iuuatur hac regula, quia non est de casibus exceptis. Sic contra Rebuffum *n. 174. vsque ad 184.* tenet Gomez *quæst. 15.* dicitque sic tenuisse Rotam.

28 Quintò infertur, quid dicendum sit de priuato à iure, vel ab homine beneficio, quod possidet postea triennio, an iuuetur hac regula: vt si recipiat duo incompatibilia, contra *extramag. exco. a. b. i. l. de præb.* quo casu à iure est priuatus altero. Quidam dicunt non iuari hac regula, licet possideat triennio; quia Panor. Calder. Immo. Ant. *cap. cum nostris, de concess. præb.* dicunt generaliter coloratum titulum esse vbiicumque non est defectus in conferente, nec inducitur priuatio à iure, vel ab homine. Sic quoad hanc regulam tenent Cosmas *pragmat. sanctio. tit. de pacific. possess. verbo, coloratum;* & ibi eius additionator Philippus Probus *post num. 2. i. glossa 3. Rebuff. num. 159.* vbi idem dicit de non promotio intra annum ad sacerdotium, cum receperit beneficium curatum, cum enim illud perdat, iuxta *cap. commissio, de elect. in 6.* non habet titulum coloratum. Et sic licet pacificè possideat postea triennio, non iuuabitur hac regula.

29 Sed verius est contrarium, scilicet in vtroque casu iuari hac regula, & habere, quoad hunc effectum titulum coloratum, licet eo careat quoad alios effectus iuris communis, quia hic non est de casibus exceptis in ea regula. Sic glossator antiquus regulæ de triennali, & Cassiodorus, & alij. Et bis sic est decisum in Rota, præmissa longa disputatione, vt refert, & sequitur Gomez *quæst. 10.*

30 Limita tamen hoc, quando post acquisitionem vtriusque beneficii sequutum est triennium: scilicet si antea possedit vnum beneficium, & post acquisitionem alterius non sequitur triennium, quia non iuuatur hac regula. Sic Gomez *q. 10. sine,* dicens sic decidisse Rotam.

31 Secundo limita, nisi esset declaratus per sententiam esse priuatus titulo: tunc enim non iuuatur hac regula. Sic Gomez alios referens *ea quæst. 10. versic. Primus est.*

D V B I V M XXXII.

Circa octauam conditionem, scilicet, vt possessor triennalis non sit simoniacus, id est, non obtinuerit illud beneficium per simoniam, quomodo intelligatur.

1 Ideo primò quòd intelligitur de simonia realit: vnde quando obtinuit beneficium per simoniam mentalem, vel conuentionalem, iuuatur hac regula. Ratio, quia sola simonia realis reddit inuàlidum ipso iure titulum. Sic Gomez *regula de triennali, quæst. 12. sine,* licet in principio dixerat idem de conuentionali, sed in fine se corrigi. Idem Nauarr. *cap. si quando, de rescript. except. 4.*

2 Secundo dico, quòd intelligitur in simoniaco, scienti, secus in ignoranti: vt quia pater, vel frater aliquid dedit pro dando beneficio filio, vel fratri, eo penitus inficio: licet enim hic teneatur

illud relinquere, nec acquirat verum titulum, at si possedit triennio, iuuatur hac regula, quia hic habet titulum coloratum, vt expressè dicunt Ant. Cardin. & Innoc. & alij *e. nisi cum pridem, de veniis.* Sic Gomez *ea q. 12. Rebuff. de pacific. possess. n. 198.*

Terziò dico, quòd si à principio habuit titulum, licet post committatur simonia, iuuatur hac regula. Sic contra Rebuffum *num. 159.* tenet Gomez *ea quæst. 12.*

Quartò dico, quòd licet committatur ante 4 simoniam, si post simoniam commissam superueniat aliquis nouus titulus coloratus, cum quo triennio pacificè possidet, iuuatur hac regula, quia iam non possidet virtute tituli simoniaci, sed virtute noui tituli. Sic Gomez *ea quæst. 12.* dicens sic tenuisse Rotam.

D V B I V M XXXIII.

Circa nonam conditionem, scilicet, vt possessor triennalis non sit violentus, quid per hoc intelligatur.

1 Ideo primò, quòd violentus possessor non iuuatur hac regula, quia licet in regula de triennali non excipiatur, at excipitur expressè in decreto Concilij basiliensis, à quo hæc regula ortum habuit, & consequenter recipit interpretationem ab illo, quia posteriores leges per priores declarantur. *l. nam posteriores, ff. de legibus.* etiam si priores fuerint reuocata: vt notat Bart. *l. 1. ff. de coniugendis cum emancip.* Sic Ludouic. Gomez *regula de triennali, quæst. 11.* Couar. *regula possessor 2. part. §. 10. num. 10. concl. 5. Nauarr. lib. 3. consil. tit. de præb. consil. 41. 42. Rebuff. de pacific. possess. n. 228.*

Immo etiam spoliator non violentus non iuuatur hac regula, vt late probat ibi Gomez, quem sequitur Couar. An verò si spoliatus agat contra successorem spoliantis, vel subrogatus in ius spoliati agat contra spoliantem, vel successorem eius, possessor iuuetur hac regula. Consule ibi Gomez.

Hinc infertur, quòd si metu in fauorem alicuius est renunciatum beneficium, ille post triennium non est tutus, si per illud triennium duraret metus, quia renunciatio est nulla & violenta. Sic Rebuff. *num. 230.*

Secundò infertur, quòd non iuuatur hac regula, quando quis apprehendit possessionem beneficii possessi per alium, iniuncto, & contradicente possessore: siue possessor eam dimiserit dubitans, siue non dimiserit. Rebuff. *num. 232. 233.* & idem dicit *num. 234. 235. 236.* quando apprehendit violenter procurator per ipsum constitutus cum speciali mandato, sic faciendi, vel absque tali mandato, si postea expressè ratificauit, vel tacite, quia scilicet sciebat procuratorem suum dicta possessione vti, vel suo nomine primum possessorem molestare, & non prohibere. Secus verò quando tantum mandatum generale habebat procurator, nec postea dominus ratum habuit, quia mandatum generale non extenditur ad illicita, *cap. cum in generali, de offic. vicarij in 6. l. si procurator, ff. de condit. indebit.* ideo per eum non priuabitur iure suo dominus, qui ad hoc potestatem procuratori non dedit.

Secundò dico, quòd quòd quis volenti non commisit, licet propria autoritate ingrediatur beneficium, non

non priuatur iure suo, si præcedat iustus, & legitimus titulus: & similiter si sententiam habuerit pro se, licet propria autoritate, sine vi tamen occupauerit possessionem: vel quando vis fieret superioris autoritate. Sic alios pro se referens contra alios tenet Rebuffus *num. 237. 238. 239.* Idem Gomez *quæst. 48.* quando propria autoritate sine vi cepit possessionem.

D V B I V M XXXIV.

Circa ultimam conditionem, scilicet, vt talis possessor non sit intrusus in beneficio, quid intelligatur hic per intrusum.

1 Aliqui dixerunt, quo ad effectum huius regulæ dici intrusum omnibus modis, quibus iure communi dicitur aliquis intrusus: quos modos refert Gomez statim citandus, & sic quocumque illorum modorum intrusum non iuuari hac regula.

2 At dicendum est, hoc esse verum, quoad effectus iuris communis: & similiter, quod dicit Cosmas *pragmatica sanctio, tit. de pacific. possess.* & glossator *regula de triennali,* nempe esse intrusum, qui ingreditur possessionem beneficii cum titulo præter autoritatem superioris, est verum quoad effectus iuris communis: at quo ad effectum huius regulæ, tripliciter tantum dicitur quis intrusus: primò quando quis non habet titulum verum, vel præsumptum: secundò quando quis habet titulum, sed non ab eo, qui habet potestatem conferendi, quia hic non est titulus tertio, quando quis habet beneficium simoniacè, vel est prouisus de beneficio reseruato reservatione in corpore iuris clausa, non facta mentione huius regulæ, quia hi tantum casus excipiuntur in ea. Sic Gomez late probans *regula de triennali, quæst. 47. & quæst. 48.*

Nota, quòd licet variae reservationes inueniantur in iure, quas late refert Gomez *quæst. 31.* at in hac regula nomine reservationis in corpore iuris clausa tantum intelligitur ea, de qua *in 6. 2. de præb. in 6.* nempe, quando beneficium vacat per obitum alicuius apud Sedem Apostolicam; quia collatio, & prouisus huius beneficii magis est reseruata Papæ, quam omnia alia reseruata: vt bene Gomez *quæst. 31.* vbi multa privilegia huius reservationis affert. Item probatur ex communi stilo signaturæ, qui illa verba communiter in supplicationibus, scilicet, *non obstante reservatione in corpore iuris clausa,* intelligit de hac reservatione. Sic Gomez *quæst. 31.* & nomine curiæ ad effectum huius reservationis intelligitur, vbi refert Papæ vt bene Mandosius *reg. 5. de reseruat. in 1. & q. 2. n. 2. & 3.* & Gomez *illa quæst. 31.* vbi dicit, quòd curia ratione residentie extenditur per duas dietas, iuxta *cap. present. de præb. in 6.* & quòd de sola hac reservatione intelligatur, tenet etiam cum Gomez *glossa regula de triennali.*

3 Et quando dicatur beneficium vacare in curia, videndus est late Mandosius *ea regula 5. per totam,* & Gomez *ea quæst. 31.* & Doctores *cap. 2. & cap. present. de præb. in 6.*

Hinc infertur, quòd possidens pacificè triennio beneficium per collationem ordinarij, quod est reseruatum per regulas Cancellariæ, vel extrauagantes, est tutus per hanc regulam: alius

si contrarium diceremus, facile redderetur hæc regula frustratoria, & omnino inutilis, cum hodie in quibuscumque prouisionibus etiam de vacantibus apponatur decretum irritans. Sic Gomez *quæst. 49. §. nec obstat quod casus.*

Secundò infertur, quòd habens collationem ab ordinario beneficii vacantis in curia, dicitur habere titulum non coloratum, quoad hanc regulam, propter decretum *cap. 2. de præb. in 6.* in ea approbatum. Sic Gomez *quæst. 27. Rebuff. de pacific. possess. num. 288.*

Immo hoc est verum, licet impetrauerit à Papa 7 tale beneficium vacans in curia, hoc non expressè. Ratio, quia regula excipit hunc casum, de beneficio reseruato, non obstante, quòd in principio præsupponit impetratum habuisse titulum ex collatione Apostolica, vel ordinaria; ergo casus excepti debent intelligi retento eodem themate, scilicet etiam si habuerit titulum à Papa, quia casus excepti debent esse de regula: vt dicit Dynus *in rubr. de regul. iuris in 6. Bart. l. 1. ff. de regulis iuris;* non enim esset bona exceptio dicere, omnes homines currunt, dempto equo. Sic Gomez *q. 29.* dicens, sic ter decidum esse in Rota. Idem Guilielmus *regula de triennali.* Immo vult amplius non iuari, etiam si Papa proprio motu, & ex certa scientia faciat talem prouisionem: sed Gomez ibi tenet contrarium, & dicit sic seruare Rotam, quia talis habet ab eo, qui potest conferre, & sic non potest dici intrusus.

Nota, non sufficere generalem mentionem 8 huius reservationis, sed oportere, vt fiat specificata. Sic Dominicus, Francus, Lapus *cap. 2. de præb. in 6.* immo Dominicus *consil. 12.* dicit hoc procedere, licet dicatur, non obstante quacumque reservatione. Sed Gomez *quæst. 31. §. quartum speciale. & §. sequenti,* alios referens, & dicens sic esse decidum in Rota, dicit quòd licet verum sit requiri specialem mentionem: at quando diceretur, non obstante quacumque reservatione, vel non obstante reservatione in corpore iuris clausa, sat esset, quia in primo casu dictio illa vniuersalis, *quacumque,* comprehendit ea, quæ aliis sub generali sermone non comprehenderentur, vt dicit idem Gomez *quæst. 2.* In secundo verò casu ex proprietate sermonis, & vsu, hæc sola dicitur reseruatio in corpore iuris clausa, maxime, quia verba in dubio debent intelligi de potentiori significato.

Secundò nota, quòd si Papa semel contulit beneficium vacans in curia alicui, qui deinde moritur extra curiam, & ordinarius prouidet alicui illud, & possidet pacificè triennio, iuuatur hac regula; quia eo ipso quòd Papa disponit de illo beneficio, cessat reseruatio, adeò quòd ordinarius potest postea de illo prouidere: sicut potest de litigioso, cessante lite, vt *in cap. 1. vt lite pendente in 6.* quod est verum, scilicet, cessare reservationem per collationem Papæ, licet collatio Papæ ex causa sua fuerit inutilis. Limita tamen, quando super tali collatione litteræ sunt expeditæ, secus si collatio maneat in sola supplicatione; quia per solam supplicationem non dicitur adhuc reseruatio extincta. Secundò limita, nisi Papa contulerit iure familiarit: tunc enim non exprimat reseruatio, quia incipit ex hoc creati noua reseruatio, adeò quòd ordinarius de eo nequit disponere. Terziò limita,

nisi prouisus per Papam ante acceptationem moriatur, quia tunc non expirat reueratio: at si prouisus post prouisionis acceptationem moreretur, non accepta possessione, expirat reueratio, quia solus consensus tribuentis, & recipientis pericit gratiam, & dat ius plenum. *c. si tibi absentis de prob. in 6.* Quare limita, nisi prouisio Papae per modum, & viam commendae facta fuerit: tunc enim reueratio non expirat. Et quod dictum est per collationem Papae cessare reuerationem, est verum, licet Papa non conferret, sed mandaret executoribus, vt talem ponerent in possessione, quia hoc aequipollens collationi. Haec omnia latius probans, & multos referens tenet Gomez *quasi. 30.*

10 Tandem ex his omnibus inferitur decisio casus, de quo consultus sum, nempe quidam consuluit abortum ferus animati, & sic sequutus est, & a quodam viro habito pro docto absolutus est ab ea irregularitate vitium bullae Cruciatae, & sic hac bona fide absolutus obtinuit canonicatum in Ecclesia cathedrali, quem septennio pacifice possedit, at teneatur fructus restituere, & beneficium dimittere.

11 Dico primo stando in iure, & seclusa praescriptione manifestum est, hunc teneri beneficium dimittere, & fructus restituere aliis canonicis interessentibus, in quantum scilicet ex eis factus est locupletior. Probatur, quia virtute bullae est occultum non posse absolui, quia haec non est irregularitas ex mera poena, sed etiam ex significatione, vt dixi in expositione bullae: ergo cum collatio facta irregulari sit nulla secundum omnes, talis collatio fuit nulla, & sic tenebitur restituere beneficium, & fructus, in quantum est factus locupletior, quia fuit possessor bonae fidei, & aliis canonicis interessentibus, quia cum reuera beneficium illud vacaret, & fructus praebenda Ecclesiae cathedralis vacantis distribuuntur inter interessentes, illis restituendi sunt, vt notat Nauarr. summa Latina *cap. 25. num. 123.* Sic etiam respondit quidam doctissimus recentior de hoc consultus.

12 Verum autem ratione residentiae, seu assistentiae, quam facit in choro, possit aliquid recipere: alicui videretur non posse, quia licet in curatis concedamus eum, qui non habet legitimum titulum, posse aliquid percipere ratione ministerij, quod exhibuit, id tamen euenit, quia illud beneficium ratione vacationis erat administrandum per vicarium, cui illud stipendium ratione seruitij tribuendum erat: at canonicatus non erat per alios administrandus: ergo ratione illius assistentiae nihil percipere potest.

13 Sed dico secundò, verius est, posse percipere distributiones toto tempore, quo bona fide residet. Ratio est, quia etiam in curatis illud stipendium non conceditur curato non habenti legitimum titulum ex eo praesice, quòd illud datum erat alij administranti tale beneficium, sed quia reuera exerceat illud ministerium in utilitatem Ecclesiae, & quia labor ille, à quo quicque proueniat, dignus est mercede: sed in nostro casu dictus canonicus exerceat ministerium assistentiae, & cantus in choro in utilitatem Ecclesiae, & diuini cultus, idque bona fide, quòd ministerium, & labor dignus est etiam stipendio. Ergo licite potest percipere distributiones, quas alij canonici ratione huiusmodi residentiae percipiunt.

Tertiò dico, quòd si timeretur magnum scandalum ob beneficii illius dimissionem, quia scilicet aliquod graue malum alij de illo suspicentur, eo quòd nullus apparet color, quare beneficium tale dimittat, potest illud retinere. Ratio, quia non tenetur restituere cum damno, & graui famae iactura. Sic quidam doctissimus iunior, quem ego consului.

14 Quarto dico, quòd seclusa praescriptione, nullo modo potest recuperare fructus illius, seu grossam (secus distributiones pro residentia, vt dictum est) licet constituitur in graui necessitate, sed statim ac recuperat, tenetur eos secreta aliis canonicis, quibus accredebant, restituere: at verò fructus iam perceptos, si non extant in propria specie, non tenetur pro tunc restituere, si constituitur ob id, vel sit constitutus in magna necessitate, & idem est dicendum, quando extant in propria specie, sed mixti iam cum aliis rebus similibus, quarum erat dominus ille canonicus; ita vt ab illis discerni non possint: si verò extant, & immixti, vel taliter mixti, vt discerni possint, tenetur illos restituere, licet constituitur in graui necessitate, vel in eo fit constitutus. Ratio est, quia restituere non tenetur quis, constituendo se in magna necessitate: at furari non potest constitutus in graui necessitate, sed tantum in extrema, quia tunc omnia sunt communia, id licet, vt constat ex *mater. de furto*: at respectu fructuum, quos debet recuperare, vel qui extant in propria specie, aut immixti, vel taliter mixti, vt discerni possint, cum ille canonicus non sit dominus, si modo vellet eos consumere ad vitandum grauem necessitatem, esset furari illos, & sic non licet: respectu verò consumptorum, vel extantium taliter mixtorum, vt discerni non possint, cum iam factus sit dominus, eos consumere non est furari, cum verè consumat rem suam: & licet teneatur tantidem restituere, at excusatur pro tunc ratione grauis necessitatis, in qua constitueretur. Et licet communis sententia habeat beneficium excommunicatum, & suspensum casu, quo tenetur fructus restituere, posse retinere, vnde vna, id est, specialiter in illis casibus cautum, quia est verè beneficiarius, & retinet verum beneficii titulum: at in casu nostro hic non est verè canonicus, nec habet titulum. Sic etiam quidam doctissimus iunior à me consultus. Et quia tales fructus beneficiarij excommunicati, vel suspensi sunt restituendi pauperibus: at cum in hoc casu, eo quòd sit canonicus, non sint restituendi pauperibus, sed aliis interessentibus, ille canonicus non potest vti illis, vt pauper.

15 Quintò dico, quòd cum iste canonicus septennio possideret bona fide, & illo titulo colorato collationis factae ab Episcopo, est valde probabile, posse tuta conscientia retinere beneficium, & omnes fructus, quos transacto triennio percepit, qui scilicet sunt fructus horum quatuor annorum posteriorum. Patet ex dictis in hoc dubio contra Rebuffum, quia cum hic non sit casus ex exceptis in regula triennij, debet iurari illa regula; & sic transacto illo triennio praescripserit beneficium, & sic facit suos fructus exinde percipiendos. Et quamuis verum sit praedictum canonicum adhuc manere irregularem, at irregularis non tenetur fructus restituere, quando

quando habet verum titulum beneficii. Et licet etiam verum sit, quòd irregularis tenetur beneficium resignare, id verum est, quando non potest exerceat per se ministeria illius beneficii principalia, vt contingit in beneficio curato, secus quando est beneficium simplex, & aliqua sui officij potest beneficiarius per se exercere, vt contingit hic, potest enim talis interesse choro, & recitare, & facere vt facta, ad qua tenetur, per alium fiant, atque hoc visum est cuidam Iurisperito valde docto, quem ego consului.

17 Vltimò dico, quòd non tenetur restituere fructus ante expletum triennium perceptos. Ratio, quia licet ex natura rei tenetur eo quòd tunc beneficium non erat suum: at iam praescripserit, iam enim plusquam triennium transactum est à possessione talium fructuum etiam vltimo anno illius triennij perceptorum, & licet contra Ecclesiam non praescribatur, nisi 40. annis; at id procedit in rebus immobilibus; in rebus verò mobilibus praescribitur contra Ecclesiam triennio, sicut contra alios priuatos. *Auth. quas actiones. C. de sacrosanctis Eccles. quae est lex finalis illius tituli, & l. 26. tit. 29. part. 3.* quae leges licet iuris ciuiliis sint, quia tamen possunt esse viles, sicut & damnosae Ecclesiis, in foro canonico etiam admittende sunt: & sic tenet Panorm. *cap. 1. de restit. in integr. n. 13.* & ibi Innoc. *Immola.* Gregorius Lopez *d. l. 26. versio. Cofus. glossa d. Auth. quas actiones, versio. dur. antibus. & Insi. de resuscip. res. sacrosanctis. Non potest;* vbi Angel. *num. 9.* Iason *d. auth. quas actiones, n. 4.* Bald. *l. 2. C. ne rei domin. Dynus. regula possessor. de regula iuris, in 6. num. 18.* glossa *cap. de redditiuibus 12. quasi. 2.* Speculator, Card. Balbus, quos refert, & sequitur Couar. *regula possessor 2. p. §. 2. num. 5.* Syluest. *praescriptio 1. quasi. 6. dicto 3.* Felin. *cap. de quarta, de praescript. sine, vbi alios refert.* Sic quidam doctissimus Iuriconsultus, quem ego consului, immo id esse verissimum reputo.

De deceptione personarum in distributione officiorum, & rerum temporalium.

SUMMARIUM.

- 35. Quis sit dominus officiorum secularium reipublicae.
- 36. An officia haec secularia sint ex iustitia distributiuè conferenda dignioribus.
- 37. An Princeps possit vendere officia publica, & Rex, & alij non recognoscens superiorem in temporalibus, vt sunt aliqui Duces in Italia.
- 38. An alij extra Regem, & Principem non recognoscens superiorem in temporalibus, possint officia secularia reipublicae vendere, seruatis conditionibus postis ab his praeced. requisitis in Principe ad licite vendendum, sine hi sine domini titulari, & Duces, Marchiones, sine alij priuati, qui à Rege emerentur haec officia.
- 39. An Praelati Ecclesiastici teneantur eligere digniorem ad haec officia secularia, possintque illa vendere.
- 40. An in honoribus exhibendis committatur acceptio personarum.
- 41. An in iudiciis locum habeat acceptio personarum.

- 42. An in tribus exigendis committatur acceptio personarum.
- 43. An in dispensationibus concedendis, vel negandis contingere possit acceptio personarum.
- 44. An peccet pater praefendo, seu meliorando filium indignum, vel minus dignum in tertio, & quinto bonorum.

D V B I V M XXXV.

Quis sit dominus officiorum secularium reipublicae.

A Driamus 4. materia de restit. quasi, quae incipit, ex his suboritur alia dubitatio, an mutans Principi sub pacto accipiendi officium temporale, quae habetur *fol. 119. pag. 2. in fine illius questionis*, dicit non esse dominum, sed dispensatorem. Sed pro resolutione supponendum est, tempore, quando elegit Regem, transulisse in ipsum omnem suam potestatem, & dominium; Rex enim non est Vicarius reipublicae, vt Dux Venetus, qui semper pendet à republica in omnibus, sed habet plenissimam potestatem à republica, ita vt iam non possit ab ea deponi, nec filius eius, nisi Rex per tyrannidem opprimeret regnum, & tunc solo beneficio iuris naturalis, quo vim vi repellere licet. Sic habetur *l. 1. ff. de constit. Principum*, vbi habetur populum transulisse in Regem omnem potestatem, & imperium, quod habebat. Sic Soto *lib. 3. de iust. quasi. 6. art. 4. circa solutionem ad 2. versio. aliam vero, Aragon 2. 2. q. 63. art. 2. fol. 322. Salon eodem art. 2. controuers. 7. fol. 1045.*

Sit ergo prima conclusio: ipsa reipublica est vere domina per se horum officiorum, & magistratum. Probatur primò, quia homo priuatus habet dominium suorum actuum; ergo ipsa reipublica suae ditionis. Secundò, quia haec officia cum temporalia sunt, & pretio aestimabilia, sunt capacia dominijs passiuè: non videtur, per se loquendo, in aliquo possibili maior titulus domini, quam in ipsa republica. Sic quidam doctissimus iunior in suis manuscriptis, vbi asserit esse commune, & colligitur expressè ex Soto, Aragon, & Salon citatis: ideo enim probant Regem esse dominum, quia reipublica in Regem transulit omne suum dominium.

Secunda conclusio: Rex habet dominium horum officiorum. Ratio, quia reipublica habet dominium horum officiorum, sed transulit omnem suam potestatem, & omne suum imperium in Regem; ergo. Sic Soto *ibi*, Aragon *ibi fol. 324. in solutione ad 1. & vltimum*, Salon *eadem controu. 7. & quidam docti iuniores à me consulti.*

Nota quòd Rex non habet ita absolutum dominium, sicut ipsa reipublica: quia reipublica habet illud propter se ipsam; Rex verò non propter se, sed propter reipublicam. Vnde Rex non habet absolutum dominium horum officiorum, alias posset ea pro libito in quoscumque etiam indignos distribuere sine violatione iustitiae: sed habet dominium gubernatiuum illorum ad distribuendum ea in reipublica utilitatem. Sic Aragon *ibi*, Salon *ibi*, male tamen putat hoc esse contra Sotum. Sic etiam tenent docti recentiores.

Hinc fit quòd si reipublica haec officia non bene dispenset, peccabit contra charitatem, quia

tentur bonum commune diligere, & curare: non tam: non contra iustitiam, quia iustitia est ad alterum: at publica mali dispensans sibi ipsi nocet: at Rex male dispensans peccabit non tantum contra charitatem, & iustitiam legalem, quibus tenetur bonum commune diligere, & curare: sed etiam contra commutativam, quia ex officio ad id tenetur, & transit illi in republica dominium in Regem sub hoc pacto implicito, & virtuali, ut eius utilitati in gubernatione consulat, ut latius dicemus *dub. sequenti*. Sic Salon *eodem controu. 7.*

7. Secundò hinc fit, quòd Princeps tenetur servare leges & pacta, quæ contractat cum republica, quando electus est ipse, vel præcessor eius: nec potest transferre regnum in quem voluerit, sed ad modum contractum cum republica, respública verò poterat à principio tradere fe cui voluisset. Sic docti quidam iuniores.

8. Aduerte tamen, quòd si respública eligeret indignos ministros, si ex tali electione sequeretur damnum hospitibus, & peregrinis, & aliis, qui in talem electionem non consentirent, respectu illorum peccant eligentes contra iustitiam commutativam, & sic tenentur damna restituere, quod est maxime notandum pro electionibus, que fiunt à communitate per suffragia voce Concilij, seu Senatus, vulgo, *a voz de consejo*. Sic docti iuniores.

9. Tertia conclusio: magnates, ut Duces, Marchiones Regi subiecti (qui enim sub nullo Rege sunt, ut aliqui Domini Italiae habent potestatem regiam, & in ipsos transiit respública omnem suam potestatem, sicut respública Regi subiecta in Regem) non habent ex natura rei dominium horum officiorum. Ratio, quia respública non transiit in hos dominium horum officiorum: nec Rex quando eis vendit, vel donavit oppida, dedit eis dominium horum officiorum; sed fecit eos tantum dispensatores. Sic Soto, Salon *ibi*, & docti recentiores. Addit Salon ex consuetudine esse dominos, cum iam ex consuetudine illa vendant; sed de hoc *infra*.

10. Quarta conclusio: Senatores, id est, *veintiquatro, y juados*, vel prætores, qui aliquando eligunt ad aliquot officia, non sunt illorum domini, sed dispensatores. Sic Soto *ibi*, Ludouicus Lopez *1. p. inf. nou. cap. 130. fol. 294. & lib. 1. de contrah. cap. 6. fol. 17. & docti iuniores*.

11. Vltima conclusio: emens à Principe officium, est dominus illius; quia iam officium illud commune factum est huius per venditionem. Sic docti illi iuniores, quos ego consului.

DVBIVM XXXVI.

An officia hæc secularia sint ex iustitia distributiva conferenda dignioribus.

1. **O**porteret prius proponere conclusiones, in quibus minor est difficultas, & ab omnibus receptas. Sic *in antiquis consiliis*.

2. Prima conclusio: nullo modo licet indignos ministros eligere, immo quicumque sit illum eligens, etiam Rex, peccat mortaliter, & tenetur damna restituere. Probarur primò, quia cum electio indigni sit semper in damnum aliorum, est intrinsecè mala, & cum sit in re gravis, est peccatum mortale. Secundo, quia eligens indignum, quicumque ille sit, peccat contra charita-

tem, & iustitiam legalem; tenetur enim ex his bonum commune diligere, illique consulere. Peccat etiam contra iustitiam commutativam, quia cum persona publica sit, sibi que ex officio incumbat eligere, tenetur ex officio bono respública consulere, illiusque rectè gubernationi; ergo si in hoc deficiat eligendo illi ministros indignos, peccat mortaliter contra iustitiam commutativam, & per consequens tenetur damna respública illata illi restituere. Sic Salon *2. 2. quest. 63. art. 2. ante controu. 7. fol. 1040. Aragon eodem art. 2. fol. 322. Soto 3. de iust. quest. 6. art. 4. Mercado lib. 6. de contrah. c. 17. Ledesma. 2. 4. quest. 18. art. 2. dub. 99. fol. 253. Perez lib. 1. ordin. tit. 6. fol. 257. Artil. verb. dominium, num. 7. vbi Syluest. quest. 4. dicto 2. & restituito 3. quest. 5. dict. 5. & restituito 2. §. 16. & electio 1. quest. 16. Nauar. in omnibus sumis cap. 25. num. 8. Corduba summa quest. 117. Nauarra lib. 2. de restit. cap. 2. num. 155. vnde minus bene Angel. verbo electio, num. 21. dicit non esse mortale eligere indignum ad hæc officia, nisi sequatur notabile damnum, ut si eligatur scriba necessarius dicere instrumenta, quem reprobat Syluest. electio 1. q. 16.*

Nota primò, conclusionem hanc habere verum etiam in priuato renunciente officium in fauorem alicuius: tenetur enim sub mortali eligere idoneum, & dignum, aliàs tenetur damna restituere. Ratio, quia eo ipso quòd vult illud officium sibi commissum alteri conferre, tenetur ex officio providere de persona digna, aut committere superiori, ut ipse provideat, sicut in absentia sua; quando loco sui substituit aliquem, tenetur idoneum substituere ex iustitia commutativa: ergo à fortiori quando perpetuò substituit per renunciationem, siue donando, siue vendendo officium suum. Item quia quilibet æconomus tenetur ex officio providere idoneos ministros domino, sed quilibet officialis respública, quantumuis priuata persona, eo ipso quòd est officialis, & minister respública, est velut æconomus eius; ergo tenetur ex iustitia commutativa dignos eligere. Sic Salon *ibi*, & quidam docti iuniores.

Secundò nota hoc etiam habere verum, si ille qui renunciat, aut locat officium vendendo, aut locando catius, quam par erat, est in causa, ut alter furetur, exigendo ampliora stipendia, eo quòd stipendium, quod sibi relictum est, non sufficit ad propriam sustentationem in tali officio, & tenetur enim damna restituere. Sic Corduba *ibi*, & alij recentiores.

Tertiò nota, non fat esse electori ignorare, esse indignum electum, sed tenetur scire electum positivè esse dignum, aut per se ipsum, aut testimonio fide dignorum: & aliàs peccat mortaliter, & tenetur restituere damna, quia exponit se periculo eligendi indignum. Sic Salon *ibi fol. 1041. & quidam docti iuniores*, quorum nonnulli notant in suis manuscriptis, hoc habere verum etiam in priuatis renunciantibus, & vendentibus hæc officia, & in vendentibus ea nomine Regis: non enim vendere debent manus offerentibus pretium, sed idoneis.

Secunda conclusio: ad officia publica, siue que habent iurisdictionem, ut officia iudicum, siue que adjuncta sunt his, ut instrumenta iudicis, ut officium tabellionis, fiscalis, alguazelli; siue que sunt velut instrumenta remota iudicum, & instituta ad respública ministerium, ut officia, que nullam

nullam habent administrationem, ut præconum, fatellitum, carceris præfectorum, id est, *Alcaides*, eustodum, & ianitorum, requiritur probitas morum suo modo, maxime scilicet in officiis primi, & secundi generis, & dexteritas in suo officio, & conditiones legibus requisitæ, scilicet scientia ad officium necessaria, & c. & ad officia primi generis maxime etiam confer nobilitas, & denique dignitas in his officiis non est attendenda tam in ordine ad ipsum eligendum, quam in ordine ad subditos, & ministerium, ad quod eligitur. Sic Soto, & Salon *ibi*, Mercado *supra*, & licet Caietanus verbo electio, sine, & Nicæa summa, titulo 48. & Aragon *supra*, videantur tenere oppositum: dicunt enim non peccari, quòd eligendus ad hæc officia sit absque peccato, cum non fiat pastor ouium Christi, sed custos pacis humane, in respública: at verè non sunt contrarij, quia Caietanus, quem reliqui sequuntur, tantum vult, non requiri tantam bonitatem in eligendo ad hæc officia, quanta in eligendo ad beneficia Ecclesiastica: & sic quòd non obtineret ad officium esse in aliquo peccato mortali, non contrario officio. Sic Salon *ibi fol. 1040. & sic se explicat Aragon ibi*. Sic quidam doctores recentiores, quem ego consului, addens cum Soto requiri, quòd aliàs sit bonis moribus habitualiter imbutus, & quòd nemo, qui improbis est moribus, est promouendus ad hæc officia, quantumuis prudentia polleat, quod late *ibi* probat Soto.

7. At tota difficultas huius questionis consistit, an huiusmodi officia sine necessariò distribuenda dignioribus iuxta leges iustitiæ distributiue, ita ut aliter sit acceptio personarum.

8. Quidam absolute dicunt, non violari iustitiam distributivam, si ad hæc officia non eligatur dignior, sed fati esse dignum eligere. Sic Burgos *proemio leg. Taur. num. 175. & potest probari fortissimis argumentis*. Primò, quia ad iustitiam distributivam requiritur, ut bona sint debita, quando quis enim propria bona distribuit, nulla est *ibi* iustitiæ distributiue ratio, cum bona ea debita non sint; & etiam, ut bona illa sint communia: at hæc officia non sunt debita, sed propria respública, & Regis, in quem respública transiit dominium: nec sunt bona communis, cum ad ea possit Rex alienigenas eligere; ergo. Secundò, quia Rex potest hæc officia vendere; ergo non sunt debita; ergo non est *ibi* ratio iustitiæ distributiue. Tertiò, quia hæc officia non instituta sunt, ut ministeriorum præmia, sed ad bonum respública regimen, ipsiusque fauorem; ergo in eorum distributione non interuenit iustitiæ distributiua.

9. Alij verò in alio extremo docent esse peccatum mortale acceptionis personarum eligere ad officia secularia alicuius momenti, quæ scilicet annexam administrationem iustitiæ habent minus dignos, dignioribus omittis, qualitercumque fiat electio, siue per plura suffragia, siue ab vno electore, siue fieri debeat de partibus eiusdem communitatis, siue non. Probat, quia dupliciter tenetur elector seruare formam iustitiæ distributiue; aut simpliciter, & per se ratione bonorum, que distributivum est. Quod contingit, quando bona sunt communia, & debita partibus illius communitatis: aut non simpliciter, & per se ratione bonorum, sed ratione officij, vel finis, quod

accidit, quando licet bona non sint debita, tenetur tamen elector ad distribuenda illa propter aliquem finem, & causam ad distribuenda illa, perinde ac si essent debita, quod contingit in distributione horum officiorum. Item, quia ex bona horum officiorum distributione pendet bona regni gubernatio. Sic tenent Salon *2. 2. quest. 63. art. 2. ante controu. 9. Aragon eodem art. 2. fol. 323. & quest. 62. art. 2. in solutione ad 4. fol. 203. Perez lib. 7. ordin. tit. 2. l. 22. paulo post principium, ante versic. Queritur primo, Molina lib. 2. de primog. cap. 5. num. 66.*

Sed pro resolutione supponendum est, quòd 10 eligendus ad huiusmodi officia, aliquando debet esse pars illius communitatis, vel respública: aliquando verò id non est necessarium, sed potest etiam esse ex alia provincia. Rufus huiusmodi electiones aliquando sunt per plura suffragia, aliquando verò ab vno tantum electore.

Tertia ergo conclusio fit; in officiis, que non habent annexam gubernationem, vel administrationem iustitiæ, sed eorum ministri sunt mera instrumenta aliorum ex eorum nutu, & præcepto pendentes, satis est, qualitercumque fiat electio ad vitandum peccatum mortale eligere dignos. Ratio, quia non videtur res tanti momenti, cum perinde in his seruiant digni, sicut digniores. Et confirmatur, quia electio ad beneficium simplex de digno, omisso digniori, non est peccatum mortale, ut *supra* diximus, quia in ratione beneficij hæc non sunt tanti momenti: ergo similiter cum hæc officia non sint tanti momenti, non erit peccatum mortale ad illa eligere dignos. Sic Salon *ca controuersia 9.*

Quarta conclusio: eligere ad officia habentia 12 administrationem iustitiæ, vel gubernationem minus dignos, quando electio fit per plura suffragia, & debet fieri de partibus ipsius communitatis, est peccatum mortale acceptionis personarum. Ratio, nam ipsa plura suffragia sunt indicium, quòd illud bonum fit commune, & distribuendum secundum regulas iustitiæ distributiue, scilicet dignioribus talis communitatis. Item quia licet respública, vel Rex habet dominium horum officiorum: at etiam in distributione priorum bonorum, quando quis ea facit communia, & debita partibus communitatis, contingit acceptio personarum, si non distribuatur dignioribus secundum regulas iustitiæ distributiue: at supposito, quòd vult respública hæc officia partibus illius communitatis distribui, & ad plura suffragia, iam illa bona propria facit communia, & debita; ergo. Item quia licet hæc officia sine principaliter instituta ad gubernationem respública, at consequenter sunt etiam instituta ad bonum ciuium, & ut præmia bonorum: sicut beneficia principaliter instituta sunt ad bonum ministerium Ecclesiæ; secundario tamen, ut præmia ministeriorum, ut *supra* diximus: quare sicut in his contingit acceptio personarum, quando non pro meritis distribuuntur dignioribus, ita & in illis. Et in hac conclusione convenimus cum Doctoribus secundæ sententiæ. Et eam tenent Caiet. summa verbo electio, sine, vbi Artil. num. 5. Nicæa summa tit. 48. & quidam docti iuniores à me consului.

Quinta conclusio: etiam si electio non sit faciendâ ex partibus eiusdem communitatis, si tamen

tamen facienda sit electio per plura suffragia, tenentur electores digniores eligere, alijs peccabunt mortaliter peccato acceptationis personarum. Probatur, quia, vt dixi, ipsa plura suffragia sunt iudicium, quod illud est bonum commune distribuendum secundum regulas iustitiae distributivae. In hac etiam convenimus cum Doctoribus secunda sententiae, & docti recentiores.

14 Sexta conclusio: licet electio non sit facienda per plura suffragia, sed ab vno tantum electore, quicumque ille sit, si tamen necessario facienda est de partibus illius communitatis, est peccatum mortale acceptationis personarum non eligere ad ea meliorem. Ratio est, quia eo ipso quod officia illa sunt necessario distribuenda inter partes illius reipublicae, signum est instituta esse, vt meritum praemia. Item quia reipublica transiit in illum electorem dominium, & ius, etiam sit summus Princeps, dominusque illorum officiorum, cum hac condicione implicita, & virtuali, vt bona illa eo ipso quod inter ciues distribuenda sunt, distribuatur, vt bona communia pro meritis, secundum ordinem iustitiae distributivae. In hac etiam convenimus cum Doctoribus secunda sententiae. Et dicit Salon pro ea citatus hanc conclusionem acceptari ab omnibus. Eandem tenent quidam docti iuniores.

15 Septima conclusio: quando electio non fit per plura suffragia. Sed ab vno tantum electore, nec est necessario facienda de partibus illius communitatis, probabilis est contra secundam sententiam, non esse acceptationem personarum, nec peccatum mortale, praetermittere digniores, vt quando Rex eligit Praefides, vel Auditores regios, vel Praetores, &c. Probatur, quia tantum tenetur quis distribuere secundum ordinem iustitiae distributivae, & oppositum facere est acceptio personarum, quando dispensat bonum commune, quod debetur ciuibus in quantum sunt partes illius reipublicae: sed in hac electione illud officium non est bonum commune debitum ciuibus, in quantum sunt partes illius communitatis; ergo. Secundum, quia reipublica elegit Principem tanquam principalem ministrum, vt ipse bene gubernet reipublicam per quoscumque ministros, siue huius civitatis, siue alterius; ergo. Sicut oeconomus alicuius domini non tenetur ex iustitia distributiva eligere digniores operarios, sed satisfacit eligendo dignos: ita & Princeps. Tertio, quia si hoc esset peccatum mortale, aut id esset propter grauem iniuriam irrogatam reipublicae, aut propter iniuriam irrogatam digniori praetermissio: non reipublicae, quia ipsi praeficitur minister idoneus: non digniori praetermissio, cum nullum ius habeat, eo quod haec non sunt bona communia debita partibus. haec est communis Thomistarum neotericorum, vt fatetur ibidem Salon. Et eam tenet Burgos de Paz proximo legum Tau, num. 175. Caiet summa, verbo, electio secularis, & ibi Armil mun. 5. Niema summa tit. 48. & docti quidam iuniores a me consulti.

16 Hinc fit, quod Praetor non tenetur eligere ministros, quos eligi digniores, vt praetores, id est, Alcaldes mayores, alguazellos, &c. quia ea electio non fit per plura suffragia, nec est necessario facienda de partibus illius communitatis, & idem est de magnatibus, quando eodem modo eliguntur sic docti illi iuniores.

Vltima conclusio: est tamen peccatum veniale non eligere digniores, etiam in his casibus praecedentis conclusio. Ratio, quia non est bonus minister, qui potest per meliores ministros gubernare, & minus bonos eligit. Si de offiis illi recentiores, & Caiet, licet sub dubio, dicit enim forte tenent meliores eligere, at non esse mortale.

DVBIVM XXXVII.

An Princeps possit vendere officia publica, vt Rex, & alij non recognoscetes superiorem in temporalibus, vt sunt aliqui Duces in Italia.

Quidam negant posse, quia sunt dispensatores illorum, vt dignis, & bene meritis distribuunt. Sic Metina C. de restitu. quest. 2. & ad vltimum argum. Adrian. materia de restit. quest. qua incipit, ex his subditur alia dubitatio, an manuum Principi eo pacto, vt det illi officium, &c. & in officiis habentibus exercitium iustitiae tenet idem Angles in floribus 2. part. materia de contractu in pte, fol. 326.

Sit tamen prima conclusio: venditio publicorum officiorum secularium, quaecumque illa sit, facta per Principem, licet quandam mali speciem habeat, & ideo communiter non debeat, at non est intrinsece, & de se mala; quare vestita aliquibus conditionibus licita est. Probatur, haec sunt officia mere secularia, & temporalia, ac pretio aestimabilia; ergo potest Princeps, qui illorum dominus est, ea vendere. Item quia regia potestas vendi potest, vt si Veneti essent valde a Turcis oppressi, possent pactum inire cum aliquo, vt ipsos defenderet, & parva victoria admittent illum in Regem; quod est quoddam venditionis genus; omne enim pactum ad venditionem redigitur; ergo. Sic tenet D. Thom. opus. 2. ad Dictionem Brabantie, Metcado lib. 6. de contract. cap. 17. Palacios summa, verbo acceptio personarum, sine Cordub. lib. 1. questionarij, quest. 20. vbi secunda opinio, sine, & summa quest. 117. Baltanas in Apologia de Alguazilagos. Caiet. summa verbo, officiorum venalitas. Armil. verbo officium, & verbo, dominium, num. 7. Rol. restitutio 4. num. 5. Syluest. restitutio 3. quest. 5. dicto 4. Nauar. summa cap. 23. num. 7. & super extraneos de datis, & promissum. 44. 45. Paludanus 4. dist. 25. quest. 4. sine, Ludou Lopez 1 part. instr. cap. 130. & lib. de contract. cap. 6. Garcia part. 1. de contract. cap. 18. Guillelmus cap. Raynuitius, de testam. ver. dnas habens filias, a num. 54. Tello L. 29. Tau, num. 10. Salon 2.2. quest. 63. art. 2. controuers. 8. fol. 153. Aragon eodem art. 2. licet minus bene limitet, nisi sint officia iudicium, fol. 325. Soto lib. 3. de iust. quest. 6. art. 4. circa solutionem ad 2. Auendaño responsio 9. & quidam docti iuniores.

Secunda conclusio: non tantum potest Princeps haec officia vendere, quando vacant, sed etiam potest de nouo augere, & creare, & ea vendere: nec possunt alij decuriones conueniri, & contradicere. Sic Albericus, quem refert, ac sequitur Tello eodem. 10. subdit tamen Tello cum Baldo, & alijs, quod quando officia non sunt iurisdictionalia, sed tabellionatus, vel familia, exigitur causa in Principe; vt possit ea augere. Ratio, quia propter illud argumentum dimidij fructus officij alteri, qui simile officium emerit, auferuntur, & consequenter dimidius valor proprietatis talis

talis officij consumitur. Immo addit Tello, quod foles Rex damnus resarcire possessori; licet id necessarium non sit, sed sufficit adesse iustam causam: & quod debeat intercedere iusta causa, scilicet expedire ad bonum reipublicae, docet etiam Garcia de cap. 18. & hoc est, quod dicit Auendaño cap. 10. praes. num. 4. quod non debet Rex antiqua officia augere; & quando auget, debet esse absque aliorum damno. Similiter dicit Tello ibi, cum Bart. & Iacobo Rebufo, quos ibi refert, quod non potest minuere sine causa propter praedictum eius, qui tolleretur potest Rex consumere, cum vacauerit secundum Baldum, & Chassanæum, quos ibi refert.

4 Tertia conclusio: conditiones, quibus vestiri debet haec venditio facta in Principe, vel ab alio de eius licentia, vt licita sit, haec sunt. Prima, vt haec officia non exponantur venalia cuiquam maius offerenti pretium, sed dignis, & bene meritis. Secunda, vt vendantur moderato pretio, ita vt possit superesse moderata, & honesta sustentatio eius officij ementi, ne cogatur iniusta facere ad se sustentandum. Vtramque conditionem ponit D. Thom. cum reliquis Doctoribus citatis pro prima concl. Tertia est, vt venditio fiat propter grauem reipublicae, vel aliam publicam necessitatem, cui alia via commodè consuli nequit. Sic Soto, Salon supra, & quidam docti iuniores.

5 Quarta conclusio: licet haec officia vendibilia sint a Principe, & possint in aliquo casu de facto, & practice licite vendi, si feruentur conditiones posita: at, communiter, & regulariter loquendo, damnanda est haec venditio, quia ea ex sequuntur multa damna, quae referunt Doctores citati, & maxime Cordub. summa 9. 17. quibus non prouidetur, sed tantum curatur magna pecunia inde extorqueti. Et ideo Caiet. Soto, Armil. Garcia, Ludou. Lopez, vbi in prima conclusio citati sunt, dicunt speculatiue hanc venditionem esse licitam, id est, de se non esse malam: at practice esse illicitam, id est, in plurimum, vt res eueniunt, esse illicitam: & quia actiones morales iudicandae sunt secundum id quod in pluribus euenit, ideo regulariter damnanda est haec venditio. Sic Doctores in hac conclusione citati, & docti iuniores.

6 Quinta conclusio: officia habentia administrationem iustitiae, id est, iudicium, vendere, inter omnia habet maiorem mali speciem, ex eaque venditione maiora inconuenientia sequuntur, maiusque scandalum, & ideo inter omnia magis vitandum est. Sic Soto, Garcia, Ludou. Lopez ibi, & docti quidam recentiores a me consulti.

DVBIVM XXXVIII.

An alij citra Regem, & Principem non recognoscetem superiorem in temporalibus, possint officia secularia reipublice vendere, seruatim conditionibus positis dubio praeced. requisitis in Principe ad licite vendendum, siue hi sint domini titularis, vt Duces, Marchiones, siue alij privati, qui a Rege emerunt haec officia.

17 Sponendum est, quod licet hi domini temporales titularis, vt Duces, &c. possint creare notarios ad causas iudiciales, ac tabelliones ad

extraiudicialia creare nequeunt, nisi ex privilegio regio, aut praescriptione 40. annorum. Sic Auendaño late probans, & alios referens 1. part. cap. praetorum cap. 10. num. 2.

Circa hoc dubium Tello l. 29. Tau. a num. 11. 2. vsque ad 13. late probat officia habentia annexam administrationem iustitiae, vt tabellionum, decurionum, &c. nullo modo posse vendi, aut locari ab alijs, quam a Principe, licet ea a Rege emerint: secus de alijs nullam habentibus administrationem iustitiae, vt officium custodis carceris, proxe-nae, praecoris, quae vendi possunt ab eo, qui dominium illorum habet. Vnde infert haec officia non esse conferenda, nec in illis posse fieri executionem per debitis possessoris, nec ea posse vendi ad debita soluenda, nec hypotheca affici pro debitis. Probatur ex Auth. vt iudices sine quo suffragio, & ex l. 13. tit. 6. lib. 3. noua recopil. vbi sic dicitur: Mandamos que el Assistente, o Governador, o Corregidor, no arrienden, ni consienten arrendar los officios de Alguazilagos, ni de las Entregas, ni de la carcel, ni Almoracenagos, ni los plazos, ni Alcaldias, ni majordomias, ni escriuanias, ni otros officios, que tuuieren por respeto de su corregimiento. & lib. 4. recopil. tit. 25. l. 4. sic dicitur: Mandamos que no se arrienden las escriuanias de rentas jorras, que se ouieren de proueber en estos Reynos, & pragmatia 56. quae hodie est lex 8. tit. 2. lib. 7. noua recopil. sic dicitur: Mandamos que ningun officio, de vniuersitatibus, regimientos, Alcaldias, Alguazilagos, feales executores, o juraderias no se puedan vender, ni trocar, ni dar en pago, ni por otro precio, ni respeto de precio alguno, aora lo den las personas, en quien se remuneraren, o trasfarsaren, o otras personas por ellos directas, ni indirectamente: y lo mismo sea en los votos, que se dieren en las eleciones, y prouisiones para los tales officios, o en los officios de procuraciones de Cortes, o escriuanias publicas, donde por privilegio, o costumbre se eligen por votos. Permanera que no interuenga precio, ni respeto de precio, ni soborno, ni ruego de otras personas por intercessio, o causa de lo que, ouiere de ser elegido, ni interuengan promesas, ni obligaciones de dar cosa alguna por los tales officios, ni por tales medios, ni titulos se puedan renunciar por ninguna persona que los tenga, y la renunciacion sea ninguna, y por virtud della no se pueda ganar derecho al tal officio: y la persona, que lo comprare, o a quien se renunciar, o comprare voto para lo auer, o lo ouiere por ruego de otras personas a su pedimento, o por causa suya directa, o indirectamente, no pueda auer, ni aya el tal officio, puesto, que nos lo hagamos merced del por virtud de la tal renunciacion. & eodem lib. 7. recopil. tit. 3. l. 7. Mandamos que no se pueda comprar, ni vender officio de iurisdiccion, & l. 8. sic dicitur: Mandamos, que los Corregidores, ni Alcaldes Merinos, ni Alguaziles, ni los otros officios de iusticia, ni los que pueden poner los dichos officios, no sean osados de arrendar los dichos officios.

Sit tamen prima conclusio: stando in iure ciuili, & regio, nullus, dempto Principe, potest vendere, vel locare officia publica, quae vel habent iurisdictionem, vt officium Pratorum, &c. vel habent annexam aliquam administrationem iustitiae, vt tabellionis, Alguazelli, decurionum, &c. at potest vendere officium, quod non habet annexam administrationem iustitiae, vt officia ianitoris, praecoris, custodis carceris, praefecti curtorum, & caeteri. Patet prima pars

ex legibus citatis. Item quia titulates domini non sunt domini horum officiorum, non enim cum iurisdictione, quam accipiunt à Regibus in sua oppida, accipiunt communiter plenum dominium officiorum, quale Reges habent, sed solum administracionem. Patet secunda pars, quia nulla lex prohibet veteris dominis ea officia vendere, quales sunt, qui ea emerunt: licet Prætoribus id prohibeatur, quia non sunt domini, sed dispensatores illorum. Hanc tenet Tello *vbi supra*. Salon 2.2. *quest. 63. art. 2. controuers. 8. fol. 1052.* Aragon *eodem art. 2. fol. 325.* Ludou. Lopez *lib. 1. de contract. cap. 6. Garcia 1. part. de contract. cap. 18. Soto lib. 3. de iust. quest. 6. art. 4. circa solutionem ad 2. versic. Aliam vero. Nauarr. super extrauag. de dato, vel promissis pro iustitia, vel gratia. num. 45.* Victorica in quadam Epistola, quæ habetur typis excelea in *lib. de refugio anime de zuniga, in fine totius libri.* Auiles *cap. 16. Prætorum. gloss. No arrendara en los añadidos, sine, & quidam docti iuniores, quos ego consului.* Humada *l. 1. tit. 16. p. 1. gloss. 3. per totam.* Sed Azedo. *lib. 7. recopil. tit. 2. l. 8. num. 6.* dicit intelligi eam legem de officiis, quæ per vota prouidentur.

4 Nota primò, quod Sotus addit, quòd si expedierit in bonum commune populi, vt ad reparationem murorum, &c. poterant domini hi titulares quorundam aliquam eximere ab illis officiis. Sed nescio cui fundamentò innitatur Sotus, cum illud sit quoddam vendicionis genus, vel impositionis tributi, & neutrum possint facere absque regia licentia: & ideo indistinctè cum aliis Doctoribus citatis teneo nihil posse detrachere.

5 Secundò nota posse magnates vendentes sua oppida vendere illa maiori pretio ob facultatem, quam habent conferendi hæc officia; quia hæc facultas est quoddam ius pretio æstimabile, non tamen pro ipsis officiis. Sic Salon *d. controuers. 8. fol. 1053.* & videtur tenere Nauarr. *d. num. 45.*

6 Secunda conclusio: nec renunciare potest aliquis officium in alium sine licentia Principis, etiam si gratis renunciaret, vt patet ex *legibus citandis.* Sic Aragon *d. art. 2. sub finem fol. 326.* Soto *d. art. 4. sub finem, versic. Hoc autem est hic apprimè.* Immo renunciatio aliter facta nihil valet. Patet ex *l. 5. tit. 4. lib. 7. recopil.* vbi definitur, quòd qui suum officium in alterum renunciat, renunciationem debet intra triginta dies post eam factam coram Rege præsentare, vt illam admittat; alias sit nulla, & vacet tale officium, & *l. 4. eodem tit.* statuitur, quòd nulla sit, & irrita renunciatio, si viginti dies non vixerit renunciatus post acceptatam eiusmodi renunciationem: quo autem pacto numerentur hi dies, consule Perez *l. 22. tit. 2. lib. 7. ordin.* & Azedo, in quibus legibus constat non esse validam renunciationem factam absque Regis licentia, & seruata forma, & conditionibus renunciationis; sic docti recentiores.

7 Hinc infertur resolutio huius casus; quidam renunciauit decurionatum in proprium filium, post renunciationem per dies tantum decem, & octo fuit superstes, filius verò pactum iniuit cum tabellone de conficiendo alio instrumento falso renunciationis, in quo narrantur patrem vixisse viginti diebus, & ita supplerentur duo illi dies, qui desiderabantur ad valorem renun-

ciationis. Atque ita factum est: & sic hoc instrumento admisso per regium Senatuum filius obtinuit officium decurionis. Consultus sum ad quid teneatur prædictus filius; respondi, eiusmodi collationem decurionatus, factam à regem in talem filium, esse nullam, & irritam, hincque teneri officium Regi restituere: quòd si absque graui infamia nota id præstare non potest, satisfaciatur, si officium vendat, & pretium illius Regi restituat, quandoquidem certum est, fuisse vendendum tale officium à Rege, nisi talis filius vsurpasset; si verò hic iam officium vendidisset, pretium restituat, & emptorem in sua bona fide relinquat. Quòd si nec officium, nec pretium velit restituere, satis erit, si compositionem, medio confessorio Regis, vel per elemosynarium, aut aliam similem personam, solet enim Rex liberalem se exhibere in his compositionibus.

Tertia conclusio: qui tantum habet licentiam transferendi officium in alium, non eo ipso potest vendere, sed oportet, habeat licentiam vendendi, quia licentia transferendi alia est à licentia vendendi. Sic Soto *d. art. 4. sub finem versic. Hoc autem est hic apprimè.* Salon *dicta controuers. 8. fol. 1059.* docti iuniores à me consulti, & communis, Ludou. Lopez *lib. 1. de contract. cap. 6.*

Quarta conclusio: sit etiam ad vendendum hæc officia licentia tacita, seu interpretatiua Regis. Sic Doctores citandi sequenti conclusi.

Hinc infertur primò, esse licentiam tacitam, & sufficientem ad vendendum, quando Rex concedit aliquod officium huiusmodi alicui, & alius, quos nouit non posse per se ipsos illud exercere, tunc enim manifestè vult, vt illud vendant ad pretium percipiendum; aliàs nil illis concederet. Sic Garcia *lib. 1. de contract. cap. 18.* Salon *d. controuers. 8. fol. 1059.* Ludou. Lopez *lib. 1. de contract. cap. 6. Cord summa quest. 117.* & quidam recentiores doctissimi.

Secundò infertur esse tacitam licentiam, & sufficientem ad vendendum, quando Rex sciret Magnates vendere hæc officia, & dissimularet, cum posset impedire. Sic Cord. *ea q. 117.* & quidam doctissimi iunior à me consulti. Similiter est tacita licentia, quando est præscripta consuetudo de hoc. Nauarr. *summa cap. 25.* Latina, & Hispanæ *num. 7.* sed clariùs in Hispana *eo num. 7.* Ludou. Lopez *lib. 1. de contract. cap. 6. Cord. ea q. 117.* Aragon *dicto art. 2. fol. 325.* dicitur debere esse vsum immemorabilem: dicit tamen Salon *ea controuers. 8. fol. 1053.* talem consuetudinem non esse receptam, vt domini titulates, seu Magnates vendant hæc officia; & sic communiter in audientis damnati. Idem quidam docti iuniores.

Tertiò infertur, quòd priuati dono, vel pretio obtinentes à Rege hæc officia, quæ iam venialia sunt, vidente, & permittente Rege, vt tabellionatus, decurionatus, id est, *veintiquatris*, & tribunatus, possunt ea vendere. Patet, quia iam vbi que venduntur, & publicè sciente supremo consilio, & Rege, & pro debitis soluendis sit à iudice executio in talibus officiis, & ea autoritate iudicis venduntur, & pretium illorum confertur inter fratres, vt testatur contra Tello *l. 29. Tau. num. 11. 12. 13.* Antonius Gomez referens Paulum de Castro, Iafoneum, Ripan *l. 29. Tau. num. 21.* Gutierrez *lib. 2. practic. quest. 64. num. 5.* Perez *lib. 7. ordin. tit. 2. l. 22. versic. Item quod verba, fol. 411.*

Couarr.

Couarr. *3. var. c. 19. sine.* Matienzo *lib. 5. ordin. tit. 8. l. 3. gloss. 2. n. 13.* Cord. *summa q. 134.* Azedo *d. l. 8. n. 6.* vnde dicunt hi Doctores de generali consuetudine posse iam vendi hæc officia saltem de licentia Principis, quæ facillè concedi solet: immo, experientia teste, sine tali licentia solet iam vendi à talibus priuatis, & testantur, Ioannes Garcia *de coningali quest. n. 67.* Ayota *de partionibus p. 1. cap. 8. n. 61.* Angulo *de melior. ar. l. 9. gloss. 5. n. 2. & 3.* Matienzo *disialgo relatorum, 4. p. c. 11.* Perez *proximè citatus, immo, vt dixi, Azedo eo n. 6. ait non prohiberi talem venditionem ea l. 8.*

83 Sed nota, quòd Soto *lib. 3. de iustit. quest. 6. art. 4. circa solutionem ad 2. versic. Hoc autem est hic apprimè,* dicit etiam quando habent licentiam Regis priuati hi ad vendendum, licet cesserit restituendi pretium obligatio, at non cessat ratio peccati, cum hi priuati non vendant ob bonum publicum. At dicendum est tutius ea vendere, quam Regem; quia Rex tenetur prospicere bono communi, quia est custos boni publici: vnde non potest ea vendere, nisi pro bono communi, vt pro communi necessitate reipublicæ: at homo priuatus non est custos boni publici, & non tenetur attendere ad necessitatem publicam, sed pro bono priuato suo potest vendere. Sic Salon *d. controuers. 8. fol. 1057. & sequenti,* & docti iuniores, vnde hi iuniores dicunt, quòd licet in Regibus, & dominis titularibus sit communiter damnannda hæc venditio, & sic res valde scrupulosa, at priuatis nullus est iniiciendus scrupulus, modò vendatur pretio moderato, & personis idoneis; quia hi non sunt causa malorum, quæ ex venditione officiorum sequuntur, sed Princeps, qui venalia expofuit.

14 Quarta nota, quòd quando conceditur patri licentia transferendi officium in filium, quem voluerit, tunc virtute conceditur ei facultas ad quoddam venditionis genus, quia potest obligare illum, cui officium relinquit, vt aliquid conferat aliis filijs. Sic Salon *ea controuers. 8. fol. 1060.* dicens esse certum apud omnes Thomistas, & quidam docti iuniores, quos ego consului.

15 Potissima verò difficultas est, an qui tantum habent facultatem transferendi hæc officia, si ea vendant, teneantur pretium restituere.

Duplex est sententia. Prima ait peccare mortaliter, & teneri restituere pretium. Probatur, nam qui vendit rem, cuius non est dominus, nec ex voluntate domini, peccat mortaliter, & tenetur restituere; sed hic sic vendit officium; ergo. Item quia talis venditio est prohibita iure ciuili. Sic Soto *lib. 3. de iustit. quest. 6. art. 4. circa solutionem ad 2.* Tello *l. 29. Tau. num. 13.* & Salon *d. controuers. 8. fol. 1061.* dicit peritissimos nostri temporis iudicare hanc multo probabiliorem, nisi is, qui habet talem licentiam, sit pauper; quia censendum tunc est, voluisse Regem, vt venderet.

17 Secunda sententia, quæ etiam probabilis est, iam non teneri restituere, nec peccare mortaliter, sed venialiter contra legem, Probatur, quia ille habet licentiam transferendi dominium illius officij; quòd verò transferat gratis, vel accepto pretio moderato, nemini videtur facere iniuriam: ergo non peccat mortaliter, nec tenetur pretium restituere. Probatur minor, non reipu-

Tb. Sanchez Consil. moral. Tom. I.

blica, quia vendit digno; non ementi, quia vendit rem pretio æstimabilem; & pretio moderato: ergo. Secundò, quia licet vendens faciat contra intentionem legis vendendo, at lex non proferus annullat contractum, & lex *8. tit. 2. lib. 7. noua re. cap. vbi* expresse videtur annullari hic contractus, explicabitur in fine huius dubij. Vnde ad rationem primæ sententiæ dicendum est, quòd eo ipso, quòd Rex concedit alicui facultatem transferendi officium, & non tanquam dispensatori, vt conceditur dominis titularibus, & senatoribus, vt mox dicam, concedit dominium talis officij, licet verum sit non concedere liberam facultatem vendendi. Hanc tenent quidam docti recentiores, quos refert Salon *proximè citatus,* & dicit peritissimos nostri temporis eam probabilem iudicare, & ipse etiam probabilem esse censet; eandem tenent quidam docti iuniores, inter quos Pater doctor Henriquez *in suis manuscriptis.* Eandem tenet Ludouic. Lopez *lib. 1. de contract. cap. 6.*

Nota hanc sententiam intelligendam esse, quando is, qui potest transferre officium, est verus dominus, non autem quando dispensator est tantum, & tenetur illud officium conferre, licet electionem habeat, & liberam facultatem huic, vel illi conferendi. Vnde senatores vrbium, id est, *los veintiquatros,* quibus consensum est eligere ad aliqua officia publica, non possunt ea vendere, nec conuenire cum eligendo, vt de tali quid, vel partem salarj sibi ipsis, vel cuidam tertio, alius tenentorium illud quod receperunt, restituere. Ratio, cum ex necessitate teneantur eligere, non censentur beneficium pretio æstimabile conferre huic, quem eligunt, sed beneficium hoc ab ipso institutore officij conferunt. Item, quia non sunt domini, sed meri dispensatores illorum officiorum, quod amplissime patet ex dictis *infra dub. 55.* & tenent Soto *lib. 3. de iustit. quest. 6. art. 4. sub finem, versic. sub iecerim.* Ludouic. Lopez *lib. 1. de contract. cap. 6. fol. 17. pag. 2. & part. instructori noui, cap. 130. fol. 294.* Aragon *2.2. quest. 63. art. 2. sub finem, fol. 326.* & quidam docti recentiores.

Hinc infertur, quòd etiam Prætores non possunt vendere, vel locare officia, ad quæ eligunt, vt Alguazellorum, &c. vel conuenire cum illis, vt dent partem pensionis sibi ipsis, alias tenentur restituere, quia non sunt domini, sed dispensatores, & ex necessitate tenentur eligere. Sic Aragon *ibid.* Salon *2.2. quest. 63. art. 2. controu. 8. fol. 1053.* & colligitur ex Soto, & tenent docti iuniores.

Aduerte tamen, quòd si Prætor committat alicui actum, quem per se exercere potuisset, posset cum illo pacificè de diuidendo lucro, vt quando constituit Alguazellos, potest cum illis pacificè, vt dent sibi certam partem executionum. Ratio, quia cum Prætor ex suo officio posset per se facere executionem illam, & sic habeat ius ad totum lucrum, nulli facit iniuriam, si id reseruata sibi pensione alteri committat. Sic Aragon *d. art. 2. sub finem, fol. 326.* & aliqui recentiores, dicentes sic esse vsu receptum, & Auiles *cap. 16. pratorum, glossa, no arrendara. in additio, dicit hoc dissimulari in Senatu regio, licet sit legi illi contrarium, quæ prohibet locare directè, aut indirectè: sed nec credo esse contra eam legem, quia hoc non est genus locationis officij Alguazelli, sed committere illi actum, quem Prætor exercere posset per se.*

O

Sed

21 Sed quid dicendum de dominis titularibus habentibus facultatem eligendi ad hæc officia: Quidam doctus iunior, quem ego consului, reputat (licet dubius) probabile, quod si vendant ea, non tenentur pretium restituere, licet peccent mortaliter, quia licet non sint domini horum officiorum, at habent facultatem transferendi, siue dispensandi ea. Item quia licet Episcopus non sit dominus beneficiorum, si tamen per simoniam mentalem recipiat pretium pro beneficio, non tenetur illud restituere, simonia enim mentalis iuxta communem non obligat restituere.

22 At dicendum omnino est teneri restituere pretium, nisi bona fide vendiderint, & transactum sit triennium, quo bona mobilia præscribuntur. Ratio, quia tenentur ex officio eligere, vt dixi de senatoribus, & Prætoribus. Et sic patet ex *ibi* dictis, & tenent quidam docti recentiores. *Victoria in quadam epistola*, quæ habetur typis exculsa in fine libri de refugio animæ, quem composuit Zuniga. Idem Salon 2.2. *quæst. 63, art. 2. controuers. 8. fol. 1052.*

23 Ad illud de Episcopo conferente beneficium simoniacè mentaliter, dico, quod ex vi simoniæ mentalis non inducitur obligatio restituendi: at tenebitur illud pretium restituere ratione iniustitiæ commissa recipiendo pretium pro actu, quem tenebatur ex iustitia facere, tenebatur enim eligere ad illud beneficium, vt patet ex dictis de senatoribus.

24 Tandem quid dicendum sit de prouisionibus factis à Rege internente pretio dato mediatori, vt consequatur mibi officium iudicandi, vel altera secularia officia, quæ vendi non solent. Nauar. in *extravaug. de datis. & promissis pro gratis. n. 45.* censet esse inualidas tales prouisiones, quia rætur verum, quod retraheret Principem à concessione, idem Tello *L. 29. Taur. n. 13.* vbi ait, quod accipiens quodcumque officium seculari interueniente pretio, vere non facit suum officium, & tenetur salariam restituere. Et probatur ex *pragmatica 65.* quæ hodie est *lex 8. tit. 2. lib. 7. noua recopil.* cuius verba *supra* retuli in hoc eodem dubio. *§. Circa hoc dubium*, vbi expressè dicitur non valere prouisionem officij, interueniente pretio, vel precibus, & Azebedo *super ea l. 8. num. 6.* dicit obligare etiam in foro conscientie eam legem, & *num. 2. 3. 4. 5. 9.* dicit habere locum, etiam si persona impetrans pretio, precibus, vel donis sit habilis, & digna. Et sic dicit strictius esse hoc, quam in beneficiis, in quibus preces non impediunt, quin collatio sit valida. At dicit *num. 6.* illam legem non intelligi de officijs, quæ dantur à Rege, sed de officijs, quæ per vota priuatorum, ciuitatum, vel villarum, prouidentur, horum enim impetratio pretio, donis, vel precibus est nulla.

25 Ceterum hoc valde rigidum est, nec lex ista est tanto rigore recepta; maxime, quod Perez *lib. 7. ordin. tit. 2. l. 22. fol. 410.* ponit ad pedem literæ verba illius *pragmaticæ*, vnde lex hæc desumpta est, & dicit intelligendam esse, quando indigno, vel inhabili fieret prouisio precibus, vel pretio, quia initium illius *pragmaticæ*, vnde intentio finalis legis sumitur, id significat, dicit enim, *Porque muchos hombres inhabiles, &c.* idem renuit Pater Doctor Henriquez Hispani, vbi ipse hæc resolutionem dictauit, aliàs infiniti oriuntur scrupuli; quis enim non quarit fauoribus

rem, & preces ad hæc officia obtinenda. Sed iam post hæc vide pragmaticam editam de hac re à Philippo I V. anno 1616. & an sit vsu recepta, qua irritantur eiusmodi collationes, quarum prouisio, vel præsentatio ad Regem spectat.

DVBIUM XXXIX.

An Prælati Ecclesiastici teneantur eligere digniores ad hæc officia secularia, possintque illa vendere.

Nota aliquos ex his Prælati habere annexam iurisdictionem temporalem in aliqua oppida, & ex his aliqui habent supremam nulli subiectam, vt Archiepiscopus Maguntinus in Germania: alij non habent supremam, sed habent supra se Regem, vt Episcopus Pannentinus, qui est Comes Perniæ. Insuper officia, quæ prouidentur hi Prælati, quadam sunt merè secularia, vt officia Prætorum, & tabellionum secularium, quæ spectant ad potestatem temporalem: alia verò sunt Ecclesiastica, vt officia Prouisoris, Fiscalis, Notarij, quæ licet videantur in secularia, habent tamen quandam effigiem sacrorum, & Ecclesiasticorum, in quantum instituta sunt ad regimen Ecclesiæ. Sit

Prima conclusio: si loquamur de officijs merè secularibus, Prælati habentes supremam potestatem temporalem, eodem modo possunt se habere circa eorum distributionem dignis, vel dignioribus, & circa venditionem eorum, sicut Reges in suo regno; quia hi sunt velut Reges: si verò non habent supremam potestatem temporalem, possunt se habere, sicut diximus de dominis titularibus; quia tales Prælati in tali iurisdictione temporali sunt sicut domini titulares, vt Comites, Duces, &c. Sic Salon 2.2. *quæst. 63. artic. 2. post controuers. 9. in fine articuli fol. 1071.* Aragon eodem artic. 2. *conclus. vltima.* & quidam docti recentiores.

Secunda conclusio, quoad officia Ecclesiastica, Prælati non possunt ea vendere. Ratio, quia non habent dominium horum officiorum, sed sunt merè dispensatores, & tenentur eligere ad ea. Item quia sicut gratis acceperunt, gratis debent dare non tantum spiritualia, sed etiam secularia, quæ ad spiritualium custodiam instituta sunt. Et hoc prohibetur expressè iudici delegato, *cap. statutum, de rescript. in 6. §. notarium, & §. sequenti.* Et hoc prohibetur in Concilio provinciali Toletano vltimo, *actiõne 2. decreto 15.* & in Concilio provinciali Compostellano *actiõne 5. decreto 24. & 25.* Sic Salon *ibi*, Soto *lib. 3. de iust. quæst. 6. art. 4. fine. Aragon part. 1. de contract. cap. 18.* Ludouic. Lopez *lib. 1. de contract. cap. 6.* & quidam docti iuniores.

An verò teneantur hæc officia dignioribus distribuere, Salon *ibi* dicit teneri eligere digniores ad huiusmodi officia quæ continent gubernationem, vt ad officium Prouisoris, & Fiscalis; ad reliqua verò minorata fas esse eligere dignos.

Vltima tamen conclusio sit: non tenentur sub mortali seruare modum iustitiæ distributiæ eligendo digniores ad hæc officia, sed fas est dignos eligere. Ratio, quia hæc officia non solent prouideri per suffragia, nec tenentur ad ea eligere ex eadem diuisione ergo non tenentur ex iustitia distributiua

batia eligere digniores, sicut *supra* diximus de officijs secularibus. Sic tenent quidam Thomistæ, vt refert *ibi* Salon. Idem aliqui docti recentiores.

DVBIUM XL.

An in honoribus exhibendis committatur acceptio personarum.

1 **S**pponendum est, quod honores alij sunt externi tantum, vt quando reuerentia, quam exhibemus, non proficitur ex æstimatione interna virtutis. Alij sunt, qui vere procedunt ex interna æstimatione persone, quæ honoratur: & hi sunt veri honores externi, & interni simul.

2 Secundo nota, quod alij sunt honores publici, vt qui sunt in congregationibus: alij sunt priuati, vt qui sunt inter duos priuatim. His suppositis

3 Dico primò: etsi honor sit reuerentia exhibita alicui ob suam excellentiam, tamen id cui proprie, & singulariter honos debetur, est virtus. Sic D. Thom. 2. 2. *q. 63. art. 3.* & illud assertit ex Aristot. 4. *Ethic. cap. 3.* quem omnes sequuntur.

4 Secundo dico, quod non tantum propter propriam virtutem potest quis honorari, sed etiam propter virtutem alterius, quem representat, vt Prælati, & Principes honorantur, licet sint mali, quia representant personam Dei, & communitatis, cui præficiuntur. Et parentes, & domini sunt honorandi, quia representant dignitatem Dei, qui est omnium pater, & dominus. Senes etiam sunt honorandi, vt habetur *Leuitic. 19.* propter signum virtutis, quod est senectus. Sic D. Thomas *ibi*, quem omnes sequuntur. Similiter honoramus illustres, quia representant virtutes maiorum, ob quas sublimem conscendisse locum arbitramur.

5 Tertiò dico, quod his omnibus honorem deferre, licet in illis virtus absit, sed mali sint, nulla est acceptio personarum. Ratio, quia causa non deest honoris. Sic Soto *lib. 3. de iustit. quæst. 6. art. 6.* Aragon 2. 2. *quæst. 63. art. 3.* & *ibi* Salon *ante controuersiam primam, fol. 1074.* D. Thom. 2. 2. *quæst. 63. art. 3.* Alensis 2. *part. quæst. 136. membro 2. §. 4. & 5.* Angelus *verbo Acceptio personarum, num. 8.* vbi Syluest. *quæst. 7.* Abulensis *cap. 22. Attrib. quæst. 111.* D. Anton. 2. *part. tit. 1. cap. 20. §. 3.* Gabr. 4. *dist. 15. quæst. 7. art. 3. dubio vltimo.*

6 Nota, quod communiter Thomistæ (vt refert Salon) dicunt hoc intelligi de honore externo, & sic intelligunt D. Thomam, quia cum honor sit premium virtutis, vnusquisque eo modo, quo virtutem habet, est honorandus: at hæc personæ non habent veram virtutem, sed tantum representant illam; ergo. Item quia nullum iudicium verum internum possumus habere de his personis, vt internum honorem possumus eis exhibere.

7 Sed dicendum est D. Thomam loqui de vero honore, etiam interno; vt constat, quia eodem tenore loquitur in secunda conclusione, quæ loquitur in hoc casu, quo in prima, & tertia, in quibus constat loqui de vero honore interno. Item quia sicut verè adoramus imaginem, non quatenus pictura quadam materialis est, sed ratione rei in illa representata, sic Prælatos, &c. malos verè honoramus honore etiam interno, non quatenus tales personæ materialiter sunt; sed quatenus ratione

talis officij representant virtutem Dei; honorantur verò honore debito virtuti. Vnde dicendum est deberi honorem virtuti non eo modo, quo quis eam habet tantum, sed eo modo, quo quis eam habet, vel quo virtus representata per ipsum honoranda est. Et licet de his personis sumptis materialiter non possumus habere iudicium verum, quod mereantur honorem, at illud habemus de iis, quatenus representant virtutem. Sic Salon *supra*, & quidam docti iuniores.

Quartò dico, quod etiam diuites sunt honore digni, quatenus in republica habent altiore statum. Hanc docent D. Thom. Abul. Gabr. Soto, Sylu. D. Anton. qui etiam intelligendi sunt de honore interno: nam externus ratione ipsarum diuitiarum debetur, vt mox dicemus. Sic Salon *ibi*.

Quintò dico, si diuites honorantur solum ratione diuitiarum, est peccatum acceptio personarum. Et sic intelligi debet D. Iacobus in *sua canonica, cap. 2.* vbi damnat hanc exhibitionem honoris, *Si introierit*, inquit, &c. Et ratio est, quia, teste Aristot. 1. *Ethic. cap. 12.* honorabile, & laudabile in hoc differunt, quod honorabile est id, quod est bonum per se, quale est bonum honestum, laudabile verò, quod est bonum in ordine ad aliud, scilicet vtile: sed diuitiæ non sunt bonum honestum, sed vtile; ergo non sunt bonum honorabile, sed tantum laudabile; ergo honorare aliquem propter diuitias est accipere non causam honoris, vt causam; ergo est acceptio personarum. Sic D. Thomas, Soto, Aragon, Salon *controuers. 1.* Syluest. Gabr. D. Anton. Abul. *ibidem*, Alensis *supra §. 6.* Aug. *verbo acceptio personarum, num. 9. Atm. num. 4.* Palacios *ibi*.

Nota hoc intelligi de reuerentia interna, quando scilicet simul cum honore externo concipit interius illum diuitem esse dignum eo honore propter diuitias: scilicet de honore solo externo, illum enim exhibere diuiti, vt ei assurgere, caput aperire, &c. non est peccatum; immo est necessarium, aliàs habetetur quis ac inurbanus. Sic D. August. cuius dictum refert gloss. *super locum citatum D. Iacobi*, idem D. Thom. *quodlib. 10. art. 12.* Soto, Palacios, Salon, Aragon, & quidam recentiores docti.

Secundo nota, esse intelligendam, quando exhibetur honos propter diuitias, vt distinguuntur contra omnem habitudinem ad virtutem, quia diuitiæ, vt adiuuant ad felicitatem, & vt reddunt homines potentes ad conseruationem pacis reipublicæ, & nutriendos alios ad virtutem, reddunt homines honorabiles, & ideo qui diuitem honorat, nil aliud cogitando, non peccat; quia intelligitur honorare potentiam, seu habitudinem ad virtutem. Sic Caiet. 2. 2. *quæst. 63. art. 3.* & quidam docti recentiores.

Tertiò nota, quod hoc peccatum acceptio personarum quod in hac honoratione contingit, est veniale, quia materia est leuis. Sic Palacios & Aragon *supra*.

Quartò nota, certum esse habere locum acceptio personarum in publicis honoribus deferendis (& vt inquit Salon *dicta controuers. 1.*) citi mortale, vel veniale, iuxta granitatem materiæ, & iniuriam, quæ irrogatur alicui tollendo debitum honorem, vt in consessu publico, in congregatione aliqua senatorum, vel Capituli ecclesiastici, &c. Ratio, quia hi honores sunt debiti

pro dignitate personarum, ergo si non detur tantus honor, quanta est dignitas personae, vel si detur maior, est acceptio personarum. Et sic fatentur Doctores citati.

- 14 At dubium est in priuatis honoribus deferendis, cum enim sint gratuiti, & acceptio personarum tantum habeat locum in honoribus debitis, non videtur posse in his esse; & sic tenet Caiet. *supra*. At verius est in his esse etiam. Ratio, quia etsi absolute non teneamur honorare aliquem in particulari; at si volo honorare, deo dare honorem condignum suo statui, vt non teneor recitare, at si recitem, teneor attentē. Ergo defectus in hoc, vel excessus, est acceptio personarum. Item quia, si quis honoris titulos Magnatibus debitos tribuat vulgaribus, facit iniuriam Magnatibus, faciendo honores illos communes, & sic non esse honores; ergo. Sic Salon, Aragon *supra ad 1.* & quidam docti iuniores; subdit Aragon, & bene, quod hoc non esset acceptio personarum in his gratuitis, at saltem alia via peccaret honorans diuitem ea sola ratione, qua diues est, quia non habet sufficientem causam honorem conferendi, sicut qui tenet, & sine causa bona sua largiretur, peccaret.

DVBIVM XLII.

An in iudicijs locum habeat acceptio personarum.

- 1 **S**it prima conclusio: In iudicijs potest interuenire acceptio personarum. Conclusio est certissima. Patet Proverb. 18. *Accipere personam in iudicio non est bonum.* & de reg. iuris in 6. regula 12. dicitur, quod in iudicio non est habenda acceptio personarum. Et ratione patet, quia iudicium est recta indicatio, quia rei dumtaxat causis circumspicendis constituitur æqualitas; ergo quando non constituitur causa rei, sed quando propter personam, aut fauorem, &c. non constituitur æqualitas, & sic corrumpitur iudicium, est acceptio personarum, nam accipitur non causa vt causa. Sic D. Thom. 2. 2. *quæst. 63. art. 4.* & ibi Aragon, & Salon, Soto 3. *de iust. quæst. 6. art. 5.* Abul. c. 21. *Matth. quæst. 112.* Turrecrem. *cap. necess. 3. quæst. 9. num. 1.* & 2. *Viguer. de iustit. cap. 5. §. 2. vers. 2.* D. Anton. 2. *p. tit. 1. cap. 20. §. ultimo.* Arm. *verbo acceptio personarum, num. 7.* Ang. *num. 3.* & 7. Syluest. *quæst. ultima.* Caiet. *in summa, eodem verbo.* Alenf. 2. *part. 1. §. 36. memb. 2. §. 3.* Gabr. 4. *diff. 15. quæst. 7. art. 3. dub. 2.* Vnde, vt bene dicit D. Thom. *ibi ad 1.* iudicium, si ad rem iudicatum spectemus, quandoque ad commutatiam, quandoque verò ad distributiuam iustitiam pertinere; quia quandoque agitur in iudicio de re debita pertinente ad iustitiam distributiuam, quandoque verò de pertinere ad commutatiam: si autem ad formam iudicij attendamus, pertinet ad distributiuam; quia forma iustitiae distributiuæ consistit in hoc, quod vniciquæ detur secundum suam dignitatem, & forma iudicij consistit in hoc, quod vtrique parti attribuat id, quod est illi proportionatum, siue id oriatur ex commutatione, siue ex distributione.

2 Conclusio posita certissima est, si loquamur de iis, quæ in ipso iure determinata ponuntur à iudicibus obseruanda; vt quod suscipiant testes, vel faciant informationem, &c. si enim ex

causa ad rem non pertinente, vt ex amicitia alterius partis, aut ex precibus, aut pretio, relinquatur iudex, est manifestus acceptio personarum. At dubium est de his, quæ relinquuntur in iure arbitrio iudicis, an in his sit locus acceptio personarum: videtur enim non esse, cum sint gratuita.

Nota quod ea, quæ sunt in arbitrio iudicis, sunt in duplici differentia: alia sunt illi concessa in fauorem ipsius, vt quod possit non audire causas in die festo. Et in his certum est non habere locum acceptio personarum, sed habet iudex plenam potestatem, & potest, secluso scandalo, audire causas amici in die festo, & non alterius, & similiter statim post prandium, &c. & patet, quia in gratuitis non habet locum acceptio personarum; at hæc sunt merè gratuita. Sic tenent tanquam certum Salon 2. 2. *q. 63. art. 4. controuer. 1.* & quidam docti iuniores. Alia verò relinquuntur arbitrio iudicis, non in fauorem ipsius, sed in fauorem ipsarum causarum, quia leges non potuerunt decernere, & decernere omnes casus particulares, & ideo fuit necessarium, vt plura prudentia, & arbitrio iudicis relinquerentur, vt quod coarctet, vel ampliet terminos probationum, &c.

Et de his sit secunda conclusio: in his habet locum acceptio personarum, vt si iudex tantum propter amicitiam prorogaret terminum alicui, & alteri negaret. Ratio, quia hæc non sunt gratuita, nec committuntur libera voluntati iudicis, sed arbitrio prudentialis, & ratione regulato, vt prouideat, prout magis expedire viderit ad bonum publicum: ergo si in hoc deficiat absque debita causa, accipit non causam, vt causam, & sic est acceptio personarum. Item quia iudex est ipsa iustitia animata, & vsus ipsius potestatis est bonum quoddam publicum; ergo si inæqualiter se habeat ad partes absque iusta causa, est acceptio personarum. Sic tenent Salon, & Aragon *proximè citati.* Soto 3. *de iustitia, quæst. 6. art. 5. ad 3.* licet malè Salon ei tribuat sentire, Soto hoc tantum esse verum, quando inde scandalum, aut damnus tertij oriretur, vel quando hoc venderet pretio. Sed verè Soto vniversaliter tenet hanc conclusionem, sed principaliter, & apertius dicit tenere verum in his casibus: & sic Aragon refert Sotum pro hac sententia. Eandem tenent docti recentiores.

Tertia conclusio; si innocens opprimitur in iudicio in aliqua causa, & de eius innocentia esset certus iudex, potest, & debet iudex, citra scandalum tamen, in quantum poterit in eis, quæ eius arbitrio relinquuntur, illi fauere: secus esset, quando esset dubius. Ratio, quia tunc constat illi de eius innocentia, at non possit legis necessaria prætermittere, quia tenetur secundum allegata iudicare. Sic idem citati in *precedent. conclusione.* Subdunt tamen, & bene, Soto, & Aragon, quod si in hoc casu, quo certus est de alterius innocentia, iura prætermitteret, licet peccaret mortaliter, at non teneretur restituere, quia non auferret alteri, quod suum est.

An verò iudex teneatur sequi opinionem, quam reputat probabiliorē; & idem de alijs priuatis, & de Medico: & an possit Confessor minus probabilem consulere, & an sit tutus, qui semper consultit eos, qui magis iuxta suam voluntatem respondent, nec acquiescit alijs peritis:

& an circa sacramenta fas sit vti opinione probabili, late dixi *lib. 1. summa toto cap. 9.* Hoc vnum tamen est hic addendum, quod iudex, qui habet propositum, ceteris paribus, semper ferendi sententiam pro amicis, est regulariter in periculo peccandi mortaliter, sicut Episcopus, qui haberet propositum semper, ceteris paribus, conferendi beneficium conlaguineis; quia cum affectus facile iudicium perturbet, sepe imparia iudicabit ob talem affectum paria: si tamen habeat animum semper fauendi causæ magis iustæ; amicis verò, quando certò constiterit, paria iura illos habere, non est ita in periculo; quia illud propositum faciendi semper causæ magis iustæ, videtur satis purgare affectum. Sic Salon *d. art. 4. controuer. 2. fol. 1093. vers. ex quo sequitur,* dicitque idem sentit viros graues.

- 7 Quarta conclusio: definire aliquam causam priusquam aliam antiquiorem, nisi iusta ratio id exigat, est acceptio personarum. Ratio, quia iudex ex iustitia distributiuam debet definire causas prius, vel posterius secundum maiorem, vel minorem earum dignitatem: illa verò quoad ordinem temporis digniores sunt, quæ sunt antiquiores, nisi iusta aliqua causa aliud exigat. Sic Salon *eodem art. 4. controuer. 1. prope finem.*
- 8 Quinta conclusio: Princeps si remittat vni penam, & non alteri, eodem crimine, & circumstantiis existentibus. Et similiter Prælati, siue secularis, siue regularis dispensans cum vno, & non cum altero, vel relaxans penam, summi existente causa, est acceptio personarum. Ratio, quia vsus potestatis, quem habet Princeps, vel Prælati, est bonum quoddam publicum ad bonum subditorum ordinatum; ergo ex iustitia distributiuam tenetur illum applicare ad subditos secundum dignitatem causæ vniciquæ, quod nisi fecerit, erit acceptio personarum. Sic Soto *supra.* Aragon *dicit art. 4. fol. 33. pag. 1.* & latius de his dispensationibus *infra dub. 43.*

DVBIVM XLIII.

An in tributis exigendis committatur acceptio personarum.

- 1 **S**it prima conclusio: licet multiplici ex causa possit esse iniustum tributum, de quo *infra*, vbi de tributis, & vedig. at nunc erit acceptio personarum, quando non seruatur debita proportio ad causam, pro qua imponitur, & ad facultates, & possibilitatem eorum, quibus imponuntur. Patet, quia ad iustitiam distributiuam pertinet illa proportio, vt sicut honores publici sunt distribuendi proportionaliter, ita & onera publica tributorum debent distribui proportionaliter pro ratione facultatis, & substantiæ vniciquæque. Sic Aragon 2. 2. *q. 63. art. 4. sine.* Soto 3. *de iustit. q. 6. art. 7. conclus. 2. & 3.* & docti iuniores.
- 2 Secunda conclusio: non est acceptio personarum, sed est iustum aliquos eximere à tributis ex rationabili causa, vt nobiles, &c.
- 3 Vltima conclusio: in alijs etiam legibus ferendis potest contingere acceptio personarum, vt si Princeps sine iusta causa concedat legem in fauorem alicuius in aliorum notabile detrimentum, vt si statuat, quod certum genus mercium necessarium reipublicæ non possit vendi nisi ab hoc, vel

Th. Sanchez Confil. moral. Tom. I.

illo; secus si adesset iusta causa: vt si id concederet alicui, qui suo labore, & industria inuenit merces illas, vt solet priuilegium auctoribus libro concedi, & nullus præter ipsos possit typis excudere. Sic Aragon *ibi.*

DVBIVM XLIII.

An in dispensationibus concedendis, vel negandis, contingere possit acceptio personarum.

1 **S**it prima conclusio: si pari causa existente, Prælati cum vno dispense, & non cum alio, est acceptio personarum. hanc probauit *supra dub. 41.*

2 Secunda conclusio: si Prælati dispense cum aliquo absque iusta causa, est acceptio personarum; quia vltimæ potestatis, qui bonum quoddam commune est, male applicat, accipiendi non causam, vt causam. Sic Abul. *cap. 22. Matth. 9. 117.* D. Anton. 2. *part. tit. 1. cap. 20. §. 2. sine.*

3 Tertia conclusio: si in aliquo inueniantur omnes causæ iustæ ad dispensandum, & Prælati nolit cum illo dispensare, peccat, sed non est personarum acceptio; quia personarum acceptio consistit in dando alicui præter suæ dignitatis proportionem, tunc verò nihil datur. Sic Abul. *ibi.* & quod peccet, tenet etiam glossa *cap. Domino 50. dist. vers. Necessè,* & ibi Turrecrem. *num. 9.*

4 Vltima conclusio: non est acceptio personarum; sed licitum est, facilius dispensare in matrimonio contrahendo cum diuitibus, & potentibus, quam cum pauperibus. Ratio, quia dispensatio in matrimonio contrahendo ordinatur ad fecus pacis firmandum, vt scilicet distantes vniantur: quod magis est inter potentes necessarium, vt pote qui magnas possunt excitare discordias, quas nequeunt pauperes. Probatur etiam ex *Trid. sess. 24. de matrimonio, cap. 5. sine;* vbi cauter, ne dispense tur in secundo gradu ad matrimonium, nisi inter magnos Principes. Sic D. Thom. 2. 2. *q. 63. art. 2. ad 2.* Abulens. *supra.* Syluest. *verbo Acceptio personarum, quæst. 5.* D. Anton. 2. *p. tit. 1. cap. 20. §. 3.*

DVBIVM XLIV.

An peccet pater præferendo, seu meliorando filium indignum, vel minus dignum in tertio, & quinto bonorum.

1 **D**e filio indigno in dignitate facti, vt quia corruptis est moribus, sermo est in presentia, non verò de indigno in dignitate iuris, vt de spuris.

2 Quidam aiunt peccare minus dignum præferendo, probatur ex *Aurb. de Monachis. §. ordinatio, collat. 1. & cap. licet ergo, quæst. 1.* quæ iura tenent digniorem eligendum esse. Sic tenent Palacios Rubios *cap. per vestras, de donat. notab. 3. §. 26. in principio.* Ludouic. Gomez *cap. 2. num. 23. de constit. in 6.* Anton. Gomez *l. 17. Tauri. n. 18.* Gomez Arias *l. 15. Tauri. n. 90.* Simancas *de primog. Hispan. lib. 3. cap. 3.* Ioannes de Molina *in differentijs inter forum consent. & anima, differ. 14. & 15.* & partim tenet hoc Molina *lib. 2. de primogen. cap. 5.* licet enim *num. 67.* teneat non peccare meliorantem minus dignum: at *num. 69. & 70.* dicit, quod peccat

O 3 melio